

De gilden in Stavoren

Inleiding

Het eerste gedeelte bestaat uit algemene informatie over de gilden, het tweede deel gaat over de geraadpleegde bronnen en het laatste deel over de reglementen van de verschillende gilden.

In het oud archief bevinden zich twee inventarissen met daarin de oudst bekende gegevens over de gilden in Stavoren. Jammer genoeg dateren deze allemaal uit de 17e eeuw terwijl aangenomen mag worden dat de gilden al vanaf de vroegste middeleeuwen in Stavoren voorkomen.

In het algemeen bestonden er in de steden drie soorten gilden, de schuttersgilden, de godsdienstige broederschappen en de ambachtsgilden. Gilden kwamen niet voor in de dorpen op het platteland, schutterijen daarentegen wel.

Het is bekend dat Stavoren een schutterij had. Of de schutterij ook als gilde gereglementeerd was is niet bekend.

Geestelijke broederschappen ontstonden in de Middeleeuwen en waren door de Roomse kerk goedgekeurde verenigingen van leken met een godsvruchtig doel; het waren vaak beoefenaars van een bepaald ambacht die een eigen schutspatroom hadden, meestal met een eigen altaar in de kerk of een eigen kapel. Sommige ambachtsgilden zijn later uit de broederschappen ontstaan. Aangezien in Stavoren het Odulphusklooster heeft gestaan is het aannemelijk dat er ook geestelijke broederschappen hebben bestaan. In 1729 maakte de tekenaar J. Stellingwerf nog een tekening van het klooster in Stavoren.

Ambachts- en koopmansgilden

Het belangrijkste was ook hier het onderhouden van de goddelijke dienst in een kerk. De economische aspecten waren in het begin een bijkomend element. In deze periode kwam het geregeld voor dat mensen uit verschillende ambachten lid waren van een en hetzelfde gilde. Dit heeft vermoedelijk ook te maken met het feit dat een gilde vaak een eigen altaar of zelfs een kapel onderhield. Of in de oude Mariakerk een dergelijk altaar heeft gestaan is niet bekend. Aan het hoofd van een gilde stond de olderman (benamingen als deken of gildemeester kwamen elders voor).

Bemoeienis met het stadsbestuur

Het stadsbestuur was bevoegd de oprichting van een gilde goed te keuren en vervolgens de reglementen vast te stellen. Het is dus geen toeval dat in veel reglementen het verplichte burgerschap werd aangehaald. Dit leverde namelijk geld op. De meeste gilden stelden dus de voorwaarde dat iemand burger moest zijn om tot het gilde te mogen toetreden. Bij het aantreden tot het gilde werd men verplicht een bedrag in de gildekas te storten. Een deel van deze bijdrage ging naar de armenkas van de (gereformeerde) kerk. Personen van buiten de stand moesten dus zowel betalen aan de stad voor het burgerrecht en aan het gilde. Zij betaalden de maximale bijdrage. Kinderen van burgers die tot een gilde wilden toetreden moesten een lager bedrag betalen.

Opleiding en vakbekwaamheid

Voordat iemand erkend werd als lid van het gilde moest men bij sommige gilden de meesterproef afleggen. Dit was onder andere afhankelijk van het vak. Diverse gilden kenden de leerjongen en de leer knecht (gezel) of alleen de leer knecht, maar anderen kenden die niet. Wanneer de meester de jongen geschikt vond werd hij na enige tijd benoemd tot gezel. De gezel werkte in loondienst voor de meester. Als de gezel goed genoeg was bevonden, kon deze na een periode, meestal tussen de vijf en negen jaar, een meesterproef afleggen. Hiermee kon de gezel bewijzen dat hij zijn vak beheerst. Pas wanneer de gezel hiervoor was geslaagd mocht hij zich meester noemen en mocht hij zijn eigen bedrijf beginnen. Knechten bleven vaak hun hele leven lang in dienstverband werken. Zij legden de knechtsproef af, die wat makkelijker maar ook goedkoper was dan de meesterproef.

Ambachten gingen vaak over van vader op zoon maar het kwam ook vaak voor dat dochters met mannen trouwden die hetzelfde beroep uitoefenden. In veel steden woonden de ambachtlieden met hetzelfde beroep bij elkaar in de buurt. Hieruit ontstonden straatnamen als Smidssteeg en Brouwerssteeg die ook in Stavoren hebben bestaan.

Organisatie.

Naast het opleiden tot ambachtsman stelden gilden ook regels op voor arbeidsvoorwaarden van personeel, ze bemoeiden zich met de kwaliteit van de producten en stelden zelfs waar nodig productiebeperkingen in. Dat de gilden een sociale functie bleek al uit de bijdrage aan de armenkas. De armenkas was ook bestemd voor de ondersteuning van tot armoede vervallen gildeleden of van hen die een ongeluk hadden gehad, of in geval van diens overlijden ter ondersteuning van de weduwe. Onderlinge relaties tussen gilden uit verschillende steden bestonden vrijwel niet. Om de ambachtsgilden hun doelen te doen bereiken was een strakke organisatie nodig. Als een lid van het gilde zich niet aan de regels hield hadden alle leden hier last van.

De gildebroeders kwamen op bepaalde tijden bij elkaar en dan werden nieuwe leden toegelaten, nieuwe regels goedgekeurd of afgewezen en functionarissen gekozen. Beslissingen werden gewoonlijk genomen door meerderheid van stemmen door de gildemeesters. De olderman stond aan het hoofd van het gilde, hij werd door de magistraat benoemd en was meestal een lid van het stadsbestuur. In vele reglementen komt daarnaast de functie van superintendent voor. Verder zullen er één of meer gildemeesters in het bestuur hebben gezeten. Deze functionarissen werden uit de gildebroeders gekozen en zorgden voor het dagelijks bestuur van het gilde en inspecteerden de negotie van de leden om te zien of deze in orde waren. Ook zagen zij er op toe dat ieder lid contributie betaalde en of deze zich aan de productiequota hielden. Verder beheerde de functionarissen de financiën van het gilde. De meeste gilden hadden eigendommen in of rond de stad. In een enkele acte komen we dit ook in Stavoren tegen.

In 1798 werden de gilden bij de invoering van de nieuwe grondwet afgeschaft. Het verplichtende karakter stemde niet overeen met het principe van vrije concurrentie dat toen van meer belang werd geacht. Weliswaar kreeg men formeel de rechten weer terug in 1803, maar in 1818 werden de rechten wederom ontnomen.

Beschikbare bronnen

Het oud archief bevat een register van door het stadsbestuur bekrachtigde gildereglementen, te vinden in toegang 70-01, inventarisnummers 189, 207 en 208.

Nr. 189 bevat:

1. Instructies voor de ijslopers uit 1665.

Nr. 207 is het eigenlijke gildeboek. Het bestaat uit de volgende reglementen:

1. Het reglement voor het vissersgilde uit 1638 (gildeboek 1).
2. Het reglement voor de schoenmakers uit 1641 (gildeboek 2).
3. Het reglement voor de kistmakers en metselaars uit 1641 (gildeboek 3).
4. Het reglement voor de veerlieden op Amsterdam en Enkhuizen uit 1654 (gildeboek 4).
5. Het reglement voor de bakkers uit 1654 (gildeboek 5).
6. Het reglement voor de glasschrijvers, glazenmakers, cladschilders en ververs uit 1655 (gildeboek 6).
7. Het reglement voor de snijders en kleermakers uit 1664 (gildeboek 7).
8. Een nieuw reglement voor de veerlieden op Amsterdam en Enkhuizen uit 1715. De vrachttarieven bij dit bestand staan na het reglement "Van de Vragt" (gildeboek 8).
9. Een reglement voor de verpachting van de stadsaccijnzen op dranken uit ca. 1715 (wijnheren en bierstekers) (gildeboek 9).
10. Een reglement van het wagnaarsgilde uit 1715 (gildeboek 10).
11. Een nieuw reglement voor de timmerlieden en metselaars uit 1723 als "Copia" (gildeboek 11).
12. Aanvullingen op het reglement voor de wagnaars uit 1754 (gildeboek 12).
13. Een reglement voor de ijslopers en ijsschuiten uit 1760 (gildeboek 13).

Nr. 208 bevat:

1. Een afschrift van het reglement van het bakkersgilde uit 1671.
2. Een extract uit het reglement van het snijders en kleermakersgilde (vermoedelijk 1671).
3. Een ontwerp voor het reglement van het schoenmakersgilde (vermoedelijk 1671).

Opmerkingen bij inventarisnummer 207:

- a. De oudste reglementen zijn erg aangetast door vocht en soms (bijna) onleesbaar. De transcriptie van het reglement voor de vissers is daardoor onvolledig.
- b. Bij het reglement voor de schoenmakers zijn de onleesbare stukken uit inventarisnr. 207 aangevuld met de stukken uit inventarisnr. 208 die wel leesbaar waren. Deze aanvullingen zijn steeds cursief afgedrukt, zodat duidelijk is welke stukken tekst uit het gildereglement komen en welke stukken uit het ontwerp voor dit reglement. Gezien de spelling en de zinsbouw is het ontwerp niet door een stadsklerk gemaakt, maar door een minder geoefend schrijver. Misschien één van de schoenmakers.
- c. Het reglement voor de timmerlieden, kistmakers en metselaars uit 1648 is in 1723 vernieuwd. In de aanhef van het nieuwe reglement staat dat dit nodig was, omdat niemand zich meer aan het oude reglement hield. Het oude reglement is wel gebruikt bij het maken van een nieuw reglement en de meeste bepalingen zijn gelijk. Daardoor is het mogelijk om onleesbare woorden en zinnen uit het oudste reglement aan te vullen met woorden uit het tweede reglement. Deze aanvullingen zijn daarom ook weer cursief afgedrukt.

Opmerkelijke verschillen:

1. Artikel 4, waar het gaat over de proef die de aankomende meesters moeten afleggen: In het reglement uit 1648 staat welke proefstukken moesten worden gemaakt. De grootste helft van de tekst is onleesbaar geworden. In 1723 wordt alleen gesproken over een proef en meesterstuk.
 2. Artikel 14. In het reglement uit 1723 is een nieuw artikel 14 toegevoegd. Daarin worden de lonen geregeld. Misschien bestond daarover ook onenigheid. In de aanhef van het nieuwe reglement wordt over beunhazen gesproken.
 3. Artikel 20. In 1648 staat hier dat de gildebroeders op de jaarlijkse feestdag niet meer dan voor 4 car. gls mochten verteren. In 1723 ontbreekt deze bepaling.
 4. Artikel 23. In het reglement uit 1648 staat dat de tegenwoordige meesters, die geen proef hebben afgelegd, dit ook niet hoeven te doen. Tenminste, als de magistraat dit niet van hen vereist. In 1723 ontbreekt ook deze bepaling.
- d. Het reglement van de veerlieden op Amsterdam en Enkhuizen is in 1715 vernieuwd. In het oudste reglement zijn sommige woorden en zinnen niet meer te lezen. Hier is dezelfde methode toegepast als bij de timmerlui. Beide reglementen zijn naast elkaar gelegd en met elkaar vergeleken. Daarbij bleek al gauw dat de klerken dit in de 17e en 18e eeuw ook hadden gedaan. De zinsconstructies zijn vaak gelijk en de vrachttarieven bijna altijd even hoog. Inflatie bestond hier dus nog niet. Ik heb ook hier in het oudste reglement stukjes uit het nieuwe reglement cursief toegevoegd. Het reglement uit 1715 is wel uitgebreider.

Toegevoegde artikelen zijn:

Artikel 3: Schepen mogen bij intree in het gilde niet ouder zijn dan 6 jaar.

Artikel 15: Schippers moeten dronken collega's aangeven.

Het nieuwe reglement is veel uitgebreider als het over "beestevrachten en winterlonen" gaat.

Veerschippers mogen ook niet meer binnen de Staverse sluis liggen en een schipper mag zijn gezin gratis meenemen. Ook zijn er extra bepalingen over het aantal "legdagen" en "dubbelbeurten".

- e) Het reglement voor het bakkersgilde is een afschrift van reglement van het Bolswarder bakkersgilde. Dit blijkt ook uit het taalgebruik. Dit is deftiger dan in de andere Staverse reglementen. Er staan ook bepalingen in, die in geen enkel ander reglement voorkomen. Van het reglement van het bakkersgilde uit 1654 is in 1671 een afschrift gemaakt. De onleesbare gedeelten uit 1654 zijn vervangen door gedeelten uit 1671 die wel goed te lezen waren. Ook dit is weer cursief gedrukt. Een gelukje was dat alle namen, die in 1654 onzichtbaar waren in 1671 duidelijk zijn te lezen, zodat de namen van de bakkers nu ook bekend zijn.
- f) Het reglement van de glasschrijvers, glasschilders, cladschilders en farvers is heel kort. Aan het begin staat dat de algemene bepalingen van de timmerlieden, kistmakers en metselaars ook voor hen gelden. Ze hebben er een aantal bepalingen, o.a. over de meesterproef, bijgevoegd. Op een paar woorden na was het hele reglement te ontcijferen.

- g) Van het reglement van de snijders en kleermakers waren hele stukken totaal onleesbaar. Gelukkig is er een extract van dit reglement gemaakt. Dit moet later zijn gebeurd want het is een heel ander handschrift. Het was gedeeltelijk onleesbaar, maar veel onleesbare bepalingen uit het reglement waren in het extract wel goed leesbaar (en anders om). Hierdoor kon het reglement toch bijna helemaal reconstrueren. De bepalingen die uit het extract komen zijn weer cursief afgedrukt.
- h) Het reglement voor de veerlieden op Amsterdam en Enkhuizen uit 1715 is op een paar woorden na helemaal volledig. Het is een erg groot bestand en daarom is het in 2 stukken gedeeld. Het eigenlijke reglement en de vrachttarieven.

- Bij 9. Het reglement voor de verpachting van de stadsaccijnzen op bier en sterke drank zag er ook slecht uit en deze keer kon geen gebruik worden gemaakt van ontwerpen en extracten, zodat er hele stukken missen.
- Bij 10 en 12. De reglementen voor de wagnaars uit 1715 en 1754 waren goed te lezen. Ze zijn achter elkaar gezet, omdat de bepalingen uit 1754 meest wijzigingen en aan- vullingen op de bepalingen uit 1715 zijn, met toevoeging van enkele nieuwe bepalingen en een lijst met vrachttarieven.
- Bij 11. Het reglement voor de timmerlieden en metselaars uit 1723 was goed te lezen. Er wordt niet meer over kistmakers gesproken. Onbekend is de reden. In latere specie- en reeëlkohieren worden geen kistmakers genoemd. Misschien kwam dit gilde niet meer voor.
- Bij 13. Het reglement voor de ijsschuiten en ijslopers ijsschuiten uit 1760 leverde geen moeilijkheden op.

De gildeboeken

In de volgende paragrafen komen de afzonderlijke reglementen aan de orde. De namen die in de reglementen voorkomen worden apart genoemd. De fragmenten van de originele gildeboeken zijn als scans in aparte bestanden te raadplegen.

Ontbrekende transcripties:

Van de reglementen van de bakkers uit 1654, en het extract van de snijders en aanvullingen van de wagnaar, beiden vermoedelijk uit 1671 zijn geen transcripties, maar wel scans op deze website beschikbaar (zie hiervoor het tabblad Handel).

Transcripties:

Namen uit de gildeboeken	blz. 4
Vissersgilde 1638	blz. 5
Schoenmakers 1641	blz. 8
Kistmakers en metselaars 1641	blz. 11
Timmerlieden en Metselaars 1723	blz. 14
Veerlieden op Amsterdam en Enkhuizen 1654	blz. 17
Veerlieden op Amsterdam en Enkhuizen 1715	blz. 25
Bakkers 1671	blz. 38
Glasschievers, cladschilders, glazemakers en verwers 1655	blz. 42
Snijders en kleermakers 1664	blz. 42
Verpachting stadaccijnzen (wijnheren en bierstekers)	blz. 45
Wagnaars 1715	blz. 47
Wagnaars (aanvullingen) 1754	blz. 50
IJslopers en ijsschuiten 1665	blz. 51
Ijsschuitschippers en –lopers 1760	blz. 52

Namen uit de gildeboeken

Vissersgilde 1638:

Doijtie Thomons, Duije Jans, Harmen Harmens, Jan Jouckes, Jarich Bartles, Jarig Gerrijts, Jarich Pauwel, Pieter Scholtes Hendrijerickes, Romck Jans, Wijbe Ottes.

Timmerlieden, metselaars en kistmakers 1641:

Timmerlieden: Douwe Hindrijcks, Hancke Tyaerts, Imme Jans, Jettie Aellerts (ouderman), Johannes Sekes, Cornelijs Jacobs. Pieter Jackobsz (meester en bijsitter), Pieter Jelles, Pijeter Jelles de Jonge, Saakle Siebrants, Pier Tymes.

Metselaars: Arijen Pieters (meester en bijsitter), Hendrijck Jackobs.

Kistmakers: Hendrick Jansen, Jan Wijebes.

Onbekend: timmerman of kistmaker of metselaar:

Claes Jetties, Cornelis Klaas, Otte Sikes (Eikes), Sijbren Pieters, Wopke Hans.

Jan Sijmes, superintendent van het gilde en burgemeester.

Pieter Jacobs was herbergier in de "Moerjaenskop".

Huistimmerlieden en metselaars 1723:

Pyter Gosses, Doede Jarigs, Jacob Daniëls, Jurjen Galties, Gerrit Tymens, Tjalling Jochems, Ulbe Gosses Steenstra, Sijbren Pijters.

P. Douwes (superintendent van het gilde) .

Schoenmakers 1642:

Jelle Wijbesz, Claes Jacobsson, Reijmer Hans de Wilde, Wijebe Jochems, Wijpcke Andrijes (ouderman).

Kleermakers 1644:

Gert Ja....., Jacob Jansen (meester), Jan Jan....., Jochum Sanders, Pieter Olpherts, Pieter Pieters 37 Cromma.

Veerlieden 1654:

Freerck Hans, Hans Freercks, Hidde Yges, Jan Heijmans, Ja... Hilles, Jan Teunes, Jelle Jeckes, Jochem Reijns, Lolle ..., Tiaerd Wopckes, Wijpcke Jans,Allerts.

Glasbrekers, glasschrijvers en glasmakers 1655:

Glasbrekers: Allert, Alert Annes.

Glasbrekers: Saeckle Wibrants.

Bakkers 1671:

Aarndt Alberts, Agge Alberts, Balingh Pijtters, Broer Hessels, Gerrijt Lammerts, Harmen Reijns, Hilbrant Diorres, Ipe Tiercks, Pijter Everts, Sijbrant Cornelis Wetzens, Scholte Scholtes, O. Geldorp, Wiggle Hessels Hanije, Wouter Eijmberts.

Wagenaars 1715:

Antke Riemers (in kwaliteit voor mijn moeder), Folkert Martens, Jan Willems, W. Jonckman, Wiebe Romkes (in kwaliteit voor zijn moeder).

Reglement van het Vissersgilde uit 1638

"t Recht der stadt Stavoren, de articulen alhier gestelt, gevisiteert ende geexamineert hebbende, hebben d' selve geordonneert ende geapprobeert als volcht.

Conditien ende articulen bij de gemene visschers ofte de merendeel van dien, ingesetenen der stede Stavoren, geconcipteert ende deselven gerechte overgelevert, waeroppe sij versoeken approbatie in forma.

1. Eertelijck sal niemant tot het visschen, veel min tot het lotten omme te moghen visschen binnen deser stede, toegelaeten werden ten sij dat d'selve een burger ofte ingeseten is ofte hij minsten alhier twee jaeren aeneen naestmalcander volghende jaeren stedich gewoont heeft ende mede het burgerrecht binnen voorsch. stede betaelt ende voldaan heeft.

2. Dat de ordonaris termijn van lottinghe sal blijven gelijk nae oldergewoonte is geweest naementlijk twee mael in 't jaer, de eerste St. Petri ad cathedram ende de tweeden Sint Bartholomei dach daerop volgende.
3. Dat men nae oldergewoonte van de lottinghe den thienden dach sal houden des voorjaers thien daeghen nae St. Geertruidt ende de harffst thien daeghen nae Bartholomei dach.
4. Dat oock oldergewoonte op Bartholomeidach twee nieuwe ouderluijden bij de meeste stemmen der visschers sullen worden ghecoren ende sal dien, die de meeste stemmen tot ouderman heeft, twee jaeren continueren.
5. Dat so wanneer de lotten bij de superintendent ende ouderluijden van 't voorschr. gilde sullen sijn gemaekt sal een ijder visscher gehoor geven ende sitten gaen om te moghen weten watt lotten aldaer ghemaect sijn dan van den superintendent overluijdt haer te voren gelesen sal worden.
6. Dat alsdan voorts de superintendent een ijgelijck visscher met son om sal roepen om sijn lott te haelen. Dien, sijn lott ontfanghen hebbende, weder op sijn plaets sal gaen ende blijven sitten. Van den eerste tot de laeste toe.
7. Dat de superintendent met son, van de eersten tot de laesten, een ijgelijck visscher wederom sal roepen om te verthonen wat lott hij ontfanghen heeft ende alsdan sijn naem bij sijn lott laet stellen om te weten wat sijn lott wesen sal te bevisschen. Dien alsdan datelijck wederom op sijn plaetse sal gaen ende blijven sitten, sonder inde caemer te moghen omlopen solange dit niet al gedaen is, ten ware hij ijets nodig te doen hadde.
8. Dat de overtreder van deze drie voorgemelte articulen ofte ijder van dien besonder sal te betaelen vervallen inde pane van drie stuivers tot profijtt van 't gilde voorschreven.
9. Dat een ijgelijck visscher dien haer lotten sijn gevallen op te regelen in zee mede sullen vaeren omme haer lotten te meten, als sij van de ouderluijden daertoe worden aengesproocken ende het bequaem weder ende leegh water is. Bij pene van ses stuijvers te verbeuren tot profijtte van 't gildt voorschreven.
10. Item sal een ijgelijck visscher het lott hem ten dele gevallen selffs in persoone moeten bevisschen.
11. Sonder dat hij sal vermoghen ijemant om te visschen in sijn plaetse substitueren noch oock sijn ghepretendeerde recht bij lottinghe hem ten dele gevallen aen ijemant anders te permuteren ofte veruijelen.
12. Des nochtans dat een ijgelijck deur sijn ghesubstitueerde sijn lott wel sal moghen laeten bevisschen, indien sulcx den noed van cranckheijt ofte andersints diergelijcke vereijschen mocht ende dat sonder enighe oppositie van anderen.
13. Dat ijemant van de visschers absent ende uit seijlen zijnde in lottinghe niet sal ofte sullen worden toegelaeten, ten waere d' selve binnen lands mochte sijn (ende sulcx notoir gebleecken), voor de ordonaris termijn van lottinghe als voren gemelt.
14. Ingevalle ijemant uit de visschers sijn lott ontfanghen hebbende, geraecken mochte hem ter zee te begeven sal sijn lott wederom comen tot profijtt van de gemene visschers ende opnieuw verlott werden.
15. Het welcke mede plaets sal hebben ingevalle ijemant der visschers quaeme te ver sterven ende de weduwe des affgestorvenen het lott onbevischt liet leggen.
16. Doch sal des affgestorvenen weduwe selve haer visschermans lotten door haer gesubstitueerde wel moghen laeten bevisschen tot haer eijghen particulier profijtt sonder ijemantsaes.

17. Dat oock ten dage van de lottinghe voornoemt eenen ijegelijck visscher sijn spannen dien hij alsdan bij lottinghe geraeckt te krijghen altesaemen sal moeten setten, praeciselijcken voor den thienden dach van lottinghe bij pene dat sodanighen in gebreecke blijvende van de lottinghe voornoemt op ten thienden dach ghene lottinghe sal moghen genieten.
18. Ende ingevalle jemant zijn spannen voor den thienden dach niet altesaemen besett heeft ende al evenwell hem mochte verstouten op den thienden dach meer lotten te nemen dat den selvighen allen den spannen hem voorgenoemde bij lottinghe alsmeede op den thienden dach bij de toedelinghe vallen in 't geheel sal moghen visschen sonder dat hij sal vermoghen eenighe te laeten leggen.
19. Dat een ijegelijck visscher bij huis sijnde ende gesont van lichaeme wesende sich in persoon sal verwoeghen op ten lottdach ter plaetse daer de lottinghe geleijt wordt ende dat op één uire nae middach lopende tot twee uren daerna. Doch cranck ofte binnenlants absent sijnde sal ijemand in sijn plaetse stellen ende senden op voorsch. tijt ende plaetse. Bij pene van ses stuivers te verbeuren tot profijtt van 't gilde.
20. Dat nochtans degenen geen lott ontfanghen hebbende niet sal vermoghen mede te visschen binnen de jurisdictie der vermelde stede.
21. Dat van nu voortaan nae older ghewoonte perfecte maet van visschudden genomen sal werden te weten drie vack, ijder vack van seven voeten, maeckende te samen één ende twintig voeten voor een schudt ende seven voeten voor den kamer.
22. Dat niemant sal vermoeghen voor een ander te setten dan buijten op de riegels dieworden hetsij buijten ofte binnenonse ge....heijt.
23. Dat niemant van de visschers en sal ver moghen sijn vischgoet op te breecken om buijten op de regels te setten.
24. Dat niemant van de visschers voor noch nae de teelt met stock noch schudden sich een plaetse sal besetten sonder daer aen met vuicken te bevisschen om also een ander daarvan te keren.
25. Dat so wanneer ijemand der visschers sich een plaetse voor ofte nae de teelt wil bekaijen sal het binnen drie daeghen naedat hij 't besetten heeft met vuijcken bevisschen ende dat veertien daeghen langh, anders sal van de plaetse verstelen wesen ende sal sijn schudden moeten opbreecken tot gerieff van de andere visscher dien het begeert.
26. Dat nae.....elcke nieuwe aen comende visscher tot intrid van dien sal betalenvisschers ijder man.....ijder lottinghe.
27. Dat indien daer meer als één nieuwe visscher op een jaersal de intrid het jaer daerna bij voorschreven tijt betaelen in voeghen dat jaerlijcx geen meer als één intrid betaelt sal wesen.
28. Dat elck nieu aencomende visscher mede gehouden sal wesen tot profijtt van den voorn. gilde en de armen deser stede voor sijn intrid een stuck gelt te betaelen ende dat van sijn eerste teelt, voor en alleer hij totten lottinghe daerna sal toegelaeten werden. Daer op werdt versocht het gerechts dispositie tot watt somme dien gestelt werde.
29. Dat indien het mochte gebeuren dat een visscher van 't gilde voorsch. met het visschen mochte scheijden ende twee jaeren ofte vier lott daeghen geen lotten mochte connen treckenvisschen sal daerna indien hij sich weder tot visschen mochte begevenende intrid alsbetaelen.

30.
31. Dat de visschers van den gilde mede.....des doden.....man, vrouw ende die van den huijsghes sinne ter karcken sullen gaen ende dien oock ter begraffnisse draeghen
32. Datvisschers van he... sij beijden bij huijs sijn ende wel gesont sijn mede te begraffnisse sullen gaenvan beijden.....
33. Dat degene van de visschers sijn doden in huijs hebbende sal gehouden s.....de genen die daer toe gest
41. Dat de overtreder ofte contraventuer van dese thien voorgemelte articulen ofte ijder van dien in "t besonder t"elcken male vervallen sal in de pene van ses stuijvers, naementlijk de helfte voor den armen ende d"andere helft tot profijtt van "t gilt.
42. Dat alde misverstanden, quereel, wanverstanden, onenicheeden ende donckerheden die enichsints uit voorgenoemde articulen ofte andersints onder de gemene visschers soude ontstaen ofte geraecken in toecomende tijden te rijsen het gilde concernerende ghedecideert sullen werden bij de superintendent ende den drie ouderluijden van den visschersgilde.
46. Dat oock al de visschers in "t particulier hen daernaes sullen reguleren bij poene als voren.

"t Oirconde de handen ofte de marcken van de gemene visschers ofte den merendeel van dien hier onder gestelt. Actum den 27e septembris 1638

Onder stonde

Dit is Romck IJans marck

Dit is Jarich Pauwels eijghen marck

Doijtie Thomons hantmerck

Pieter Scholtes Hendrijerickes

Dit is Jan Jouckes eijghen marck

Jaring Gerrijts gesett marck

dit is Harmen Harmens ende Jarich Bartles eijgen selffs gesett merck

Dit is Wijbe Ottes merck

Duije Jans eijghen gesett merck

Aldus gedaen ende geresolveert op den Raethuijse deser stede huijden den 27e septembris 1638.

Reglement Schoenmakersgilde uit 1641/1647

Op huijden den 25 octobris 1647, de burgemeesteren, schepenen ende raet der stede Stavoren op den raethuijse vergadert wesende, de articulen geëxamineert hebbende, deselve geapprobeert ende geratificeert in voeghen hier nae in margine der selver geannoteert staet. Bevelende aen en ijderen bij pene daerinne verhaelt d"selve te achtervolghen.

Actum ut supra. In kennisse van mij F. Eikemaes 25 – 10 – 1641.

Articulen ende conditiën bij de schoenmaeckers deser stede geconcipeert op "t stuck van "t schoenmaeckersgildt de burgemeesteren ende vroetschap overgegeven. Op den welke sij versoecken approbatie in forma, omme hen te moghen strecken nae behoren ende nae welke sijluijden ende andere aencomende gildebreders voortaan hen sullen hebben te reguleren.

Eerstlijck dat niemant binnen deser stede Stavoren het schoenmaeckers ambacht sal moghen opsetten, voor ende aler hij het burgerrecht sal hebben vercreghen ende betaelt, als mede hoedende wacht ende schattinghe naer believen van de burgemeesteren ende vroetschap.

2.

Dat oock niemant tot het voorschr. ambacht toe gelaeten sal worden (der tijt van twee jaeren) aler hij sijn ambacht bij een meijster ofte meijsters ter tijt van twee jaeren in een stadt hadde geleert.

3.

Dat den selvighen dien het ambachtop te setten ende gesijnde, tot profijtte ende ter onderhoudinghe van „t gildt sal moeten betaelen achtien car. gls.

4.

Ende burger ofte betaelinghe van ses car. glsvrij sijn.

5.

Item. Een gildebroederssone willende het ambacht opsetten sal moeten betaelen drie car. gulden.

6.

Welverstaende dat deselve penningen beheert sullen worden, een derde parth tot profijtte van de armen ende twee derde parthen tot profijtte van het voorschr. gilde.

In het ontwerp voor het reglement voor de schoenmakers vormen de artikelen 2 t/m 6 één geheel. Het is dan nr. 2 en luidt als volgt.

Ende dat nimant tottet voorschreven ambacht toegelaten sal worde, ten waere saecke hij 't selve ambacht bijeen meester ofte meijsters den tijt van twuije jaren hadde geleert, in een behoerlicke vaste steede ofte steden, vlecken ofte dorpen bijnnen ofte buijtenlants, mijts nochtans dat diegeene die alsoo tottet ambacht toegelaten sal worden ende in 't gylde van 't selve ambacht sal komen, gehouden sal sijn ter onderhoudijnghe van 't voorschreven gylde, soo verre hij geen borger ofte burgerssoone is, sal geven achtien carolijs gulden ende indien hij een burger ofte burgerssoone is drije carolijs gulden met voorstande dat die ene darte part sal komen tot profijtte van den arme ende die twe parten tot profijtte van voorschreven gylde.

7.

Item. De burger ofte burgerssone als ooch een uijtheemsche, sijn ambacht geleert hebbende als wees, hijlekende aen een gildebroeders dochter ende het ambacht willende opsetten sal tot profijtte van „t gildt moeten betaelen drie car. gls.

8.

Item. Ofte een gildebroedersone hijlekende aen een gildebroeders dochter ende het ambacht willende opsetten sal tot profijtte van „t gildt betaelen drie car. gls tot 20 penningen „t stuck.

9.

Item. Dat de gildebroeders alle jaeren tot profijtte van de gilde betaelen sullen een rixdaelder ofte vijftig stuivers omme daervoor een vrolijcke bijeenkomste te hebben.

10.

Dat de gildebroeders ofte voorschr. schoenmaeckers leerjongers aennemende *te leeren* sullen tot profijtte van het gildt moeten betaelen eens vijftien stuivers.

11.

Dat bijaldien enighe ossehuiden, bulleuiden, koehuiden ofte andere huiden het schoenmaeckersgilde raeckende ofte aengaende alhier te copen gepresenteert werden ende daer een gildebroeder bij waere ende een ander gildebroeder ofte gildebroeders daer bij quaeme ende van „t loff ende bodt horende ofte wetende, sullen sij mette malcanderen sitten terstont nadat de cope gedaen sal sijn, des nochtans van de cope hebbende goede kennisse ende wetenschap.

In de marge:

Fiat. Des dat de burgers ghelijcke recht genieten, *nachwagt betaelt* hebben tot profijtte van „t gildt eens voor alle drie car. gulden, welverstaende dat de genen dien voorgaende de gildt desen mede betaelt sal hebbe daer sullen van vrij sijn.

12.

Dat oock geen vreemde ofte uijtheemsche per sonen binnen deser stede enighe huiden ofte vellwerck, het schoenmaeckersambacht aen gaende, moghen copen bij verbeurte van deselve huiden ofte vellen, het sij ruijgh ofte *gaer* ende daerenboven van ijder huijdt ofte well drie car. gulden, welcke emploiert sullen wesen als voren.

N.B. In het ontwerp reglement wordt een uitzondering voor een vrije jaarmarkt gemaakt.

13.

Welvoorstaende soo een buijtenman quame te kopen van een gildebroeder, dat sal hem vrij sijn.

14.

Item sal oock nimant bijnnen deser stede Stavoren mogen kopen enige starfvellen, ten ware dieselve het gijlde in manieren als foren gewonnen hadde ofte tot den voorschreven ambacht toegelaten ware. Te weten paertsfellen, koesfellen, pinckefellen, kalfsfellen ofte diergelicken niet gestarft sijnde maer

fan selfs gestorven ofte voordroncken ofte voorsmoort ofte het vleijs voor dije honden gesmeten is. Bij voorbeurte fan hetselve fel ende daer boven drije gylden.

15.

Dat d'overmannen met consent van hun supperintendent ende met presentie van d'selven de gildebreeders in 't generael op een bequaemen tijt ende plaetse sal bijeen doen seggen, omme in plaetse van d'oude overmannen de nieuwe overmannen te kiezen. Dat bij meeste stemmen *die welcke* nieuw gecorene overmannen nae sijn beste vermoghen voor dat lopende jaer desen articulen te doen onderhouden ende in alles te observeren.

16.

Item, dat de oude en de nieuwe overmannen gehouden sullen wesen alsdan ter presentie ende aen horen van hun supperintendent ende alle de gilde broeders van hun ontfangh dien sij in 't verleden jaer als oock hun uitgave gehad hebben # ende sullen van de overighe penninghen bij de nieuw gecorene overmannen in bewaeringhe gestelt ende bij hun ontfanghen worden.

17.

Item ofte enige parsonen quame met enige huijden, leer ofte wat het gijlde sal mogen aengaen, sal de gijdeknech ofte hare bediener gehouden sijn alle gijldebreeders aen te seggen ende nimant voorbij mogen lopen. Voorbeurte ses stuijvers.

14.

(Uit het ontwerp gildereglement).

Welvoorstande als die parsonen begerden omme daer op gedaen te hebben.

15.

(Uit het ontwerp reglement).

Item ofte daer enige gijldebreeders quamen haer te buijten te gaen in enige vrijheden ofte oock enige wijtheemse parsonen sullen de ouderluidenmogen bruecken ofte rechten ofte dat daer mede over geropen sal sin den suijspresident die van den rade deser stede Stavoren daer toe verkoren sal sijn, ofte het ware sake dat hij sieck ofte van huijs ware.

18.

.....
gedaen werden ende den cope getroffen sijnde sal van een ijder huijdt ofte vell tot wijncoop betaelt worden een stuiver.

De coper en de vercoper elcx de helft.

19.

Dat oock mede degeenen dien van de gildebreeders den voorschr. huijden ofte vellen coopt, sal hij gehouden sijn terstont lest te *leggen(?)* ende zeggende daer „t voor gemaect is. Dat wie een lott begeert sal moghen lotten ende dien het lott crijght d „selve huijden, leer ofte vellen betaelen tot alsulcken prijs als den coop gemaect is.

20.

Ende bijaldien geen coop gemaect wordt sal een ijder gildebroeder daer present sijnde sijn gelach betaelen ende den vercoper des gelijkcx.

In het ontwerp reglement vormen de artikelen 18, 19 en 20 één geheel. Het is daar nr. 16 en luidt als volgt.

Item soo daer een omlage woorde gedaen van huijden offe dat het ambacht mach enigsins aengaen sal van ider huijt ofte feel te winkop wese een stuijver. Den koper ende verkoper elck een halfe stuijver. Ende als dan die gildebreeders daer voorgadert sin ende den koop van het selven leer, huijden, ofte waer van den omlage dan is het ambacht aengande, verkoft woorden, sal den koper met als hij het gekoft heeft leest roepen ende segge dat hij alsoo danige huijden, fellen, wat het dan is gekoft heeft. Wijje dan de loot begeert sal mogen lotten

ende indien datselve leer, huijden ofte fellen waer op het gijlde voor dachvaert is geen koop worde sal

ijder gijldebroader voor hem selven moeten betalen ende den verkoper desgelick.

21.

Item, dat de omlaghe gedaen wesende ende de gildebreeders vergadert wesende soo haest den cope van denselven waeren ofte meer gildebreeders hun verteringhe ofte gelach betaelden ende wech de gaen sijn.

Dit is in het ontwerp reglement nr. 17 en luidt als volgt.

Item soo een omlage ofte aenroppen gedaen woorde als boven verhaelt is ende den koop niet haest gedaen woorde ende een offe enige gildebroeders haer gelach betaelden ende wech gijngen ende die kop daerna gedaen woorde sal hem geen loot mogen gebueren, maer in gefalle sij weech gaen ende laeten haer gelach open staen sal men haer mede laten lotten.

22.

(Uit het ontwerpreglement).

Also nou enige schoenmakers ende andere die nou het ambacht niet en doen marckelicke onkosten hebbe gedaen, soo aen de eerli.....tonne en aen seckere copijen te righten tot Woorckum ende Sneeck tot profijte van de gene die nou het ambacht doen ende den gene die nou tegenwoordich mede begeren gildebroeders te wesen suyllen diegene die haer nou tot het ambacht hebben begeben ende alle die nou tegenwoordigh die vrijheijt mede begeren te genieten een ijder gehouden sijn te geven 3 carolijs guijlden. Een guijlden tot profijte van die arme deser stede ende twe te imploieren tot profijte fan 't gijlde.

23.

Dat alle gildebroeders met hun wijven van desen gilde ijemant versterven den selvighen den laeste ere bewijzen sullen ende mede ter aerden bestelen. Te weten de gildebroeders en hun wijven dien gesont, wel te pass ende bij huijs sijn. Bij pene van ses stuijvers te verbeuren.

24.

Dat oock mede de gildebroeders de dode sullen draeghen ende indien sij soo veel niet en sijn sullen tot hun nemen van degenen die mede tot hun hantwerck horen.

25.

Des dat den gildeboeder dien den doot in huijs heeft, ofte de gildebroeder selfs doot sijnde, ijemant in huijs 't selve sal bekent maecken dat den doot ter aerde bestelt sal werden.

26.

Dat oock een ijegelijck gildebroeder een penningh sal laten maecken daer op gegraveert sijnde sijn merck met den eersten letter van sijn naem ende toenaem om nemende tot een teken wien totten begravinge mede is ofte niet

27.

Dat niemant van de gildebr elx ambacht mocht bij pene van gulden te verbeuren

28.

Dat bijaldien een der gildebroeders ofte ende yder dese articulen ofte een ijder van dien quaeme te overtreden ofte..... sal nae inhouden van de voorschr. aeticulen door den supperintendent ende ouderman gepuniteert ende gestraft werden. Welcke penen ende breucken die terstont sullen werden opgebracht. Bij ver van dien sullen door de wachtmr. gepeniteert werden.

Alle welcke voorschr. en hier vore verhaelte articulen wij onderschreven schoenmakers ende gildebroeders beloven t'achtervolghen, onderhouden ende nae te gaen, daervoor ale onze goeden, geen wttgesondert, hypothecerende ende t'onderpant stellen.

T'oirconde ende waere kennisse heben wij dien elx met onse gewoontelijcke hantschrijvinghe bevestight.

Huijden 27 septembris 1641.

Jelle Wijbesz, Wijpcke Andrijes, Reijmer Hans de Wilde, Claes Jacobs son, Wijbe Jochem
Anno 1642.

Achtervolghende de articulen hier voren te boeke geregistreerd, bij de burgemeesters geconcipteert den gerecht der stede Stavoren overgegeven, ist dat bij den selvighe mr. schoenmakers ende gildebroeders bij meste stemmen tot ouderman gecoren ende aengenomen is Wijpcke Andres mr. schoenmaecker die welcke de articulen geconcipteert ende hier voren geregistreert heeftbehoorlijcken nae sijn vermoghen te doen observeren. 't Welcke hij in handen van supperintendent belooft heeft.

Actum den 11 martij, anno 1642. In kennisse onser supperintendent ende secretaris hantschrijvinghe.

Huijden den 1642 - 3 - 11

Agge Eijtjes F. 51 Eikemae.

Reglement Kistmakers, Timmerluijden en Metselaers uit 1641

Aen mijn Ed. heren de burgemrs ende regenten der stede Stavoren.

Verthonen met recommandatie eerbiedelijcken de samptlijcke mr. timmerluijden, kistmaeckers ende metselaers binnen dese voorsch. stede, dat tot profijtte der burgerije als oock de genen die van hun hantwerck sijn bij hen geraempt sijn d' annexe articulen omme hun ende voortaan de gemene van de gilde sich te moghen reguleren. Nochtans he.. bevestighen ende onderhouden van dien geschillen sonder voorsch. speciale consent ende aprobatie. So ist dat de supplianten aen voorsch. addresserende met recommandatie eerbiedelijck versoecken voorsch. gelieve de bijgaende articulen te approberen ende ratificeren. Voorts te consenteren een algemeijnen gilde volghens voorgaende articulen ende te ordonneren ende auctoriseren wtt midden van voorsch. een superintendent omme hem te doen onderhouden..... enz. (onleesbaar).

Articulen geconcipieert bij de mr. timmerluijden, kistmaeckers ende metselaers binnen dese stede Stavoren, waernaer sijluijden als oock degenen die van haeren hantwerck sijn voortaan sich sullen hebben te reguleren onder de ouderman cum suis ende het superintendentschap van haeren gilde. Op de welken sij samptlijcken versoecken approbatie, consent ende ratificatie van mijn heren de burgemrs ende regenten der stede Stavoren voorsch.

In de marge:

Op huijden den 25 octobris 1641 den burgemrs, schepenen ende raedt der stede Stavoren opten raet huijse vergadert wesende, de articulen geexamineert hebbende, hebben deselvighe geapprobeert ende geratificeert in voeghen hierna in yder in margine geannoteert staet, des nochtans dat de stadt voorsch. behoude sijn recht omme hun wercken te moghen ...den ten profijtte te sijn ende ten raede bevinden sullen werden.

Actum, den 25e octobris 1641 voorsch.

In kennisse van mij

F. 51 Eikemae.

1641-10-25.

1.

Fiat In eersten sal 't gildt en de gildebroeders daer onder begrepen geregeert werden bij den superintendent daer toe geordonneert, een ouderman ende twe bijsitters, welcke geautoriseert sullen sijn te doen onderhouden des gildes ordonnantie ende de naevolghende articulen.

2.

Sal geen timmerman, kistmaecker ofte metselaer tot den gilde worden toegelaten ofte in deser stede ofte jurisdictie van dien ende voor meester mogen wercken voor ende aleer hij een geheel jaar binnen deser stede heeft gewoont ende dat hij de gerechticheijt van 't gild sal hebben betaelt ende voldaan

Fiat

Ten derden sal niemant tot dese gilde toegelaten werden sonder eerst 't recht van burgerschap gewonnen te hebben ofte sonder andersints 't selve te genieten.

(Marge): De articulen ende proeve van dien sal verblijven tot discretie van de magistraet deser stede.

Ten vierden sullen alle degenen welcke verblijven ende de begeren tot den gilde deser stede toegelaeten te proeve van werden moeten behoorlijcken proef dien sal doen. *Te weten* wel ende deghelijcken.

Die timmerluijden een kruijs tot discretie kosijn met toestelen ende een van de middeldrumpel met een overmagistraet steeck over de stijlen. Noch een venster welpassende in beijde gaeten.

Item een spandt enz. (onleesbaar)

Fiat

Ten vijften. So ijemant als niet recht sijn proeve gedaen hebbend affgeslaegen werde, sal de selvighe binnen 't jaer niet wederom toegelaeten moghen werden een nieuwe proeve te doen.

Ten sesten. So wie tot desen gilde toegelaeten is, sal terstont betaelen twee ponden vlaems, tot ses guilden het pont. Waervan genieten sall de superintendent acht en twintig stuivers, de ouderman een karoliguilden ende ijder bijsitter thien stuivers, mits dat het surplus salbeert tot profijtt van den gilde.

In de marge:

Fiat, des dat in plaetse van 12 car guilden niet meer dan ses car. guilden betaelt *sal* werden ende dat de penninghen beheert sullen werden: de superintendent 30 stuivers, de ouderman 20 stuivers, de bijsitters t^{saemen} 20 stuivers, de armen 20 stuivers ende ten profijtte van ^t gildt 30 stuivers.

Ten seventen. (onleesbaar)

Fiat

Ten achten. Alle meijsters gildebreders, exempt de armen, sullen gehouden wesen tot onderhoudinghe van den gilde te geven ijder maent ses stuivers.

Ten negenden. Een meijster een leerjonghe aennemende, sal betaelen tot profijtt van de gilde ende tot laste van de leerjonghe twaliff stuivers, doch voor arme jongers hier aff vrij sijn.

In de marge:

Fiat, des dat de mrs timmerluijden, metselaers ende kistmaeckers hen sullen wachten enighe uttheemsche jongers te nemen.

Ten thierenden. *Sal niemant eens anders meesterknecht mogen onderhuren en winnen. Bij poene van drie car. glds ten profijte van 't gild.*

Ten elften. *Dat alle meesterknegts hen bij meesters binnen dese stad bestedende sullen binnen een maent moeten betalen ses stuivers en voorts alle jaren gelijke ses stuivers solange deselve hier komen te werken. Alles ten profijte van 't gild.*

Ten twaliften. Dat een yegelijk der gildebreders sich houden sal binnen de lemiten sijnes ambachts ende niet aennemen ^t maecken ^t gene tot sijn ambacht niet behoort als te weten dat gene metselaers in eniger manieren sullen vermogen enig timmeringhe te doen noch oock de timmerluijden ende kistmaeckers sullen vermoghen te metselen. Bij pene naementlijk voor den eersten maell ses car. guijlden, voor de tweede mael twaliff car. guijlden ende voor de darde mael suspensie ende verbott van hun neringhe voor een halff jaer.

Doch te verstaen dat timmerluijden ende kistmaeckers *promisie* hun ambachten sullen moghen exerceren, anders dat de eene tegens de anderen dien aengaende sullen hebben te pretenderen.

Ten derthierenden. Soo yemant *een stuk werk* „t sij huijs ofte *ijets anders in 't geheel en bij de koop mogte komen aan te nemen*, 't sij timmerman, kistmaecker ofte metselaer, *sal niet moghen treden buijten de lemiten van sijn ambacht*, gelijk boven verhaelt het eene ofte het ander moeten laeten maecken bij een mr. gildebreders van desen gilde. Bij gelijcke pene als in „t 12e articul is verhaelt.
Fiat

Ten 14e. Sal alle jaeren een nieuwe ouderman ofte de oude vernijert worden, mitsgaders een van de bijsitters, bij pluraliteijt van stemmen. Ende alsdan de oude ofte vernijende ouderman de bijsitters ende andere gecommiteerden van den gilde rekeninghe, bewijs ende reliqua doen van sijn verledene jaers ontfangh ende wttgaeff ten overstaen van den superintendent.

Ten 15e. (onleesbaar).

Onverkort Ten 16e. So wie in de vergade magistraet deringhe van de gildebreders haer recht onvrede maeckt sal verbueren volghende de twaliff stuivers. Ende *oirkonde* wie een ander een vuijstslach geeft een car. gulden. Van gelijcken sal oock ende naerderden genen die meder slaet
resolutie

Fiat

Ten 17e. Wanneer een gildebroeder ofte sijn huijsvrouw, kint ofte kinders sterft sullen alle de andere gildebroeders in de stad ende niet kranck sijnde ofte haer huijsvrouen gehouden sijn met het lijck ter begraffenisse te gaen. Bij verbuerte van drie stuijvers.

Fiat

Ten 18e. Wanneer het gilde van de ouderman en de bijsitters gaert geleijt wordt sal een yegelijk ter plaetse verschijnen. Bij pene van ses stuijvers.

Fiat. *versuijm*

Ten 19e. Sal het gilt te saemen geleijt. op nieuwe jaersdach omme samptlijcken onder de gildebroeders beraedslaecht te werden ofte men over veertien daeghen daernaen een algemeijnen maeltijt sal houden ofte niet. Ende indien sulx bij pluraliteit van stemmen besloten wert sullen nochtans de gildebroeders, acht stuijvers betaelende, sich moghen absenteren.

Fiat

Ten 20e. Sullen de gildebroeders tot last van den gilde geen hoger verteringhe moghen doen dan ses car. gulden.

Ten 21e. Sal door gene..... bruecken het recht van de magistraet werden verkort ofte verhindert.

Ten 22e. (onleesbaar)

Ten 23e. Dat de mr. gildebroeders, te weten timmerluijden, kistemaeckers ende metselaersgeen proeff gedaen hebbende, doch tegenwoordich binnen deser stede wonende van een proeff te sullen doen werden ontslaghen. Ofte andersints sullen een proeff gehouden sijn te doen, indien sulcx bij de magistraet wert geordonneert.

Ten 24e. Imant tot den gilde toegelaeten sijnde ende alsdan buijten deser jurisdictie gaet wonen sal nae verlopen van een jaer niet wederom tot het gilde geadmitteert moghen werden sonder eerst het gilde wederom opnieuw voldaan en het burgerschap gewonnen te hebben.

Doch met ende discretie des magistraets voorsch..... hebben wij mr. timmerluijden, metselaers ende kistemaeckers dese

.....ofte me ondergeschreven en bevestegt.

Huijden den 26e septembris 1641.

Jettye Aellerts tymmerman, Pijeter Jelles dije Jonge tijmmerman, dit is Pieter Jelles selff gesette hantmerck, Pieter Jackobsz tymerman, dit is Sijbren Pieters selffs gesette hantmerck, Hendrijck Jackobs metselaer, Johannes Sekes tymmerman, Jan Wijebes kytemaker, Hendrick Jansen cistemaker, dit is Claes Jetties selffs gesett hantmerck, dit is Wopke Hans selffs gesette hantmerck, dit is Cornelis Klaas selffs gesette hantmerck, Saakle Siebrants timmerman, Doowe Hindrijcks tyemmerman, Hancke Tyaerts tymmerman, IJmme Yans tymmerman, Pier Tyemes termaerman, Cornelijs Jacobs tijemmerman, dit is Otte Sikes (Eikes) selffs gesette hantmerck.

Op huijden den 10e decembris anno 1641 de gildebroeders voor den burgemr. Jan Sijmes, supperintendent ende Frans Eikema, secretaris ten huijse van Pieter Jacobs harbargier inde “Moerjaenskop” vergadert wesende hebben bij meeste stemmen geelingeert ende gecoren tot ouderman: Jettie Allerts, mr timmerman. Ende tot bijsitters: Arijen Pieters mr. Metselaer ende Pieter Jacobs, mr. timmerman. Die welcke hen ampten wel ende getrouwelijck te bedienen hebben beloft in handen van de s upperintendent gedaen ende gepresteert. In kennise onse hantschrijvinghe.

Huijden op Jan Sijmes F. 51 Eikemae 12-10-1641.

Reglement van de timmerlieden en metselaars uit 1723

Copia

Aan den Ed. Agtb. Gereghte der Stad Stavoren.

Remonstreren met schuldige eerbied ondergetekende mr. timmerlieden en metselaars, Ued. Agtb.

ingesetenen en burgers, hoe dat sijn supplianten tot hun leetwesen moeten ondervinden het beklaglijk

verval onder hun ambagt en hanteringe, insonderheijt veroorzaakt door het verlies en gemis van een gereguleerd gild, dat altoos en seer lange in Ued. Agtb. stad en onder Ued. Agtb. bescherming seer lofflijk heeft gebloet. Moetende de supplianten niet alleen sien van eijgen ingesetenen, "t sij dat deselve van geen off weinigh bequaamheit voor andere bestaan te timmeren en metselen, maar daar te boven moeten dulden dat een vreemde, hebbende hier geen woon off burgherrecht en bijgevolge helder nogh penning aan last in Ued. Agtb. stad is dragende, dat sodanige sowel als een burgher sijn werk hier komt exerceren.

Soekende vele onder deselve nog met hun eijgen leverantie van hout, ijser en andere materialen de nering uijt Ued. Agtb. stad te bannen. Al het welke saken sijn die met het gemeen best van een welgestelde stad niet kunnen bestaan. Strijdende niet alleen tegen alle billikheijt en reden mitsgaders goede ordere en practijcq bij Ued. Agtb. voor deser altoos, gelijk nog in vele plaatsen, wort gemaintineert, maar sijnde ook strekkende tot veragtinge en versmadinge van de supplianten, krenkinge en berovinge van hun eerlijk brood en kostwinninge in desen, meer en meer verval, ja ondergang van veler ambagt en hanteringe.

Den supplianten genegen sijnde hun vervallen gilde wederom op te rigten en alles tot een algemene nut en dienste en goede ordere te onderhouden, dat sonder het consent en maintenuue niet soude kunnen bestaan, vinden haar ten hoogsten verplicht en gedrongen sich te adresseren aan Ued. Agtb. met het ootmoedigh versoek het behage Ued. Agtb. aan den supplianten te consenteren en vernieuwen hun aloude en voor desen genoten vrijheijt van een gild ingevolge de acten en conditiën hier annex, met sodanige veranderinge en verbeteringe als Ued. Agtb. verstaan sullen te bekoren.

Alles ten overstaan van een superintendent uijt het midden van Ued. Agtb. daartoe te committeren. In affwagtinge van Ued. Agtb. favorabele dispositie blijven die sijn Ued. Agtb. onderdanige dienaars. Was getekent: Doede Jarigs, Jacob Daniels, Tialling Jochems, Ulbe Gosses, Jurjen Galties, Gerrit Tymens, Pyter Gosses, Sybren Pyters.

In margine stond:

"t Gereghthe accordeert der supplianten haar versoek om een gild te meugen onderhouden en stelt de burgemeester Pyter Douwes tot hun superintenenent, om beneffens twee overluiden van het gild, articulen en conditiën op te stellen en deselve aan den Gereghthe presenterend om deselve te approberen.

Actum in judicio desaen 20e oktober 1723.

(was getekent) . Ter ordonantie van "t Gereghthe: F. Binkes.

Copia

Aan den Ed. Agtb. Gereghthe der stad Stavoren.

Remonstreren met schuldige gehoorsameheijt mr. timmerlieden en metselaars, Ued. Agtb. medeburgers, dat de supplianten, ingevolge Ued. Agtb. verleende consent en ordonantiën van de 20e verleden, hebben gemaakt en geconcipteert ten overstaan van de burgemeester Pyter Douwes als geordineerde superintendent bijgaande articulen en conditiën. Om onder Ued. Agtb. bestier en bescherminge hunne ambagt en hanteringe in een goede ordere ten algemenen nut en dienste te exerceren. En ingevalle Ued. Agtb. hier omtrent nog enige veranderinge en verbeteringe te doen sullen kunnen vinden, off verstaan te behoren sal den supplianten sijn aangenaam en welgevalligh. Waarop deemoedigh Ued. Agtb. approbatie en gunstige dispositie sijn affwagtinge quo facto etc. (getekent) Requisites. Haarsma met een haal.

In margine stond:

Gesien bij den Gereghthe der stad Stavoren de articulen aan den selven gepresenteert, approbeert deselve soverre als nevens ijder articul staat aangetekent.

Actum in judicio desen 9 november 1723.

Ter ordonantie van "t Gereghthe; F. Binkes 1723.

Articulen en conditiën gemaakt en geconcipteert bij de meester huijstimmerlieden en metselaars binnen Stavoren om in "t exerceren van hunne hantwerken sig voortaan te sullen en willen reguleren onder de ordere van hun superintendent en twee overluiden uijt het gild. En op heden aan "t Edel Agtbare Gereghthe tot Stavoren gepresenteert met versoek van approbatie en ratificatie in forma.

Op huijden den 10de november 1723, burgemeesteren der stad Stavoren op den raadhuijse vergadert sijnde, hebben de articulen aan den selver ingredient door de timmerlieden en metselaars alhier

geprobeert en geratificeert als nevens ijder articul in margine staat aangetekent. Actum desen 10de november 1723. Eerstelijk

geprobeert en de burgemeester Pijter Douwes tot superintendent geëligeert

Sal het gild en de gildebroeders daeronder begrepen geregeert worden door een superintendent daartoe uijt het midden van den Edel Agtbaren Magistraat te commiteren, benefens twee overluiden uijt de gildebroeders

geprobeert, dog de tijd van een jaar op een half jaar geprefigeert geprobeert

2. Sal geen timmerman nog metselaar tot het gild worden toegelaten, off in dese stad off onder desselfs jurisdictie voor meester mogen werken, voor en aleer deselve een geheel jaar binnen deser stede heeft gewoont en dat hij de gerechtigheit van 't gild sal hebben voldaan en betaalt.

3. Ook sal niemant tot het gild worden toegelaten sonder vooraff het burgerrecht in dese stad te genieten off behoorlijk te gewinnen.

uts: 4. Niemant sal ook tot voorsch. gild mogen toegelaten worden als sodanige die door een behoorlijke proef en meesterstuk van hun ambagt bequaam worden geoordeelt bij de superintendent en overluiden van het gild

uts: 5. So ijmant sijn proeff qualijk doende wierde afgeslagen sal binnen het jaar tot geen andere en nieuwe proeff worden toegelaten.

uts: 6. So wie tot het gild en als gildebroeders worden aangenomen, sal terstond moeten betalen ses car. gls, waaraff de superintendent sal genieten één car. gulden, de overluiden te samen één car. gulden en voor de armen één car. gulden. Het restante ten profijte van het gild.

utante 7. Alle sonen en swagers van een gildebroeder sullen mogen worden toegelaten na gedane proeff als voorsch., met het betalen van drie car. gls te converteren naar advenant als voren.

uts: 8. Alle meestergildebroeders sullen moeten contribueren tot onderhoudinge van het gild ijder mant twee stuivers.

uts: 9. Een meestertimmerman off metselaar een leerjongen aannemende, sal betalen tot profijte van het gild en tot laste van de leerjongen twaalf stuivers. Des dat wees en arme kinders hiervan bevrijt sullen sijn.

uts: 10. Sal niemant eens anders meesterknegt mogen onderhuuren en winnen bij poene van drie car. gls ten profijte van 't gild.

uts: 11. Dat alle meesterknegts hen bij meesters binnen dese stad bestedende, sullen binnen een maand moeten betalen ses stuivers en voort alle jaren ses stuivers so lange deselve hier komen te werken. Alles ten profijte van 't gild.

uts: 12. Dat een ijgelyk gildebroeder sijn sal houden binnen de lemiten van sijn ambagt en niet aannemen te maken dat tot sijn ambagt niet en behoort. Te weten dat geen metselaar in enigerhande manieren sal vermogen enige timmerrassen te doen, noch ook den timmerlieden sullen vermogen te metselen. Welverstaande so veel de nieuwe werken aangaan. Bij pene voor de eerste maal ses car. gls, de tweede maal twaalf car. gls en voor de derde maal suspensie ende verbodt sijner handtering voor een halff jaar.

uts: 13. So ijmant een stuk werk, 't sijn hujs off ijets anders in 't geheel en bij de koop te maken mogte komen aan te nemen, 't sijn timmerman off metselaar sal niet mogen treden buijten de lemiten van sijn ambagt, ge-lijk boven verhaalt, maar sal één off ander moeten laten maken bij den meestergildebroeder daartoe bevoegt. Bij pene in 't vorige articul vermelt.

utante: 14. Sal niemant van de gildebroeders minder nog meerder dagloon mogen trekken en nemen als daags een car. gulden. Te weten des somers beginnende met den 1e maart tot den 1e oktober en van den 1e oktober tot den 1e november seventien stuivers. Van den 1e november tot den 1e februari veertien stuivers.

Voorts van den 1e februari tot den 1e maart seventien stuivers. Bij pene van drie car. gls tot profijte van 't gild.

uts: 15. Sal alle jaren een nieuwe overman in plaats van de oude en afgaande moeten worden gekoren bij pluraliteit van stemmen der gildebroeders. En sal de administrerende overman aan den nieuw aankomende datelijk ter vergadering moeten doen behoorlijke rekening, bewijs en reliquen van sijn ontfang en uijtgaaff in 't vorige jaar.

uts: 16. So wie in de vergaderinge der gildebroeders moeijte en onlust aanrigt door schelden off andersints sal verbueren twaalf stuivers en so den één den anderen in toornigen gemoede comt te slaan off stoten sal vervallen in een boete van één car. gulden ten profijte van 't gild, boven de penen en boeten bij 's Lands ordonantie gestatueert.

uts: 17. Wanneer een gildebroeder sijn vrouw, kind off kinderen komt te versterven sullen de andere gildebroeders in de stad en niet krank sijnde, ofte hare vrouwe, gehouden sijn met lijk ter begraffenisse te gaan.

uts: 18. Den overlieden gaarlegginge doende met kennis van den superintendent sal een ijder op tijd en aansegginge van de plaatse moeten compareren, ten ware door siekte off afwesentheijt niet konde komen. Bij poene van ses stuivers ten profijte van 't gild.

uts: 19. De jaarlijkse rekendagh en stemminge van een nieuwe overman sal wesen op den 1e januari, wanneer men met een bij pluraliteit van stemmen sal moeten resolveren off men een algemene maaltijd off een gelagh tot lasten van 't gild sal nemen.

uts: 20. Dat de meestertimmerlieden en de metselaars schoon behoorlijk tot het gild toegelaten sijnde en alsdan buijten dese jurisdictie gaat wonen sal binnen de twee jaar niet worden geadmitteert sonder wederom opnieuw het gild te voldoen en het burgerrecht te winnen. Dog alles tot discretie van de Agtbare Magistraat deser stede.

uts: 21. Sal door gene penen nog brueken in desen gemelt het recht van de Magistraat worden verkort of verhindert.

uts: 22. Wanneer enige twijfelagtigheijt over dese articulen mogte komen te ontstaan en rijzen sal sulx door de Magistraat worden uijtgelegd ende verklaart.

Alle welke conditiën en vorenstaande articulen bij ons ondergeschr. timmerlieden en metselaars ten overstaan van ons superintendent geconcipieert en gemaakt sijnde, hebben aangenomen en beloofd sulx doende als nog bij desen ons na inhoud derselver te sullen gedragen onder verband onser personen en goederen.

Met submittie in forma en kennis ons handen en tot bevestinge.

De subschr. van onse superintendent à actum Stavoren, de 22e oktober 1723.

(was getekent) Doede Jarigs, Jacob Daniels, Jurjen Galties, Gerrit Tymens, Tjalling Jochems, Ulbe Gosses Steenstra, Sijbren Pijters.

In kennis van mij P. Douwes als superintendent tot getuijge.

Aldus gedaan en geregistreert is na collatie met sijn principale bevonden te accorderen.

In kennis van mij secretaris, den 18 november 1723. F. Binkes.

Reglement Veerluijden op Amsterdam en Enkhuizen uit 1654

Op huijden den 23 januarij 1654 den burgemesteren, schepenen ende raed sampt den vroedschap bij malcanderen op den raethuijse vergadert wesende, den articulen ende ordonnantiën geëxamineert hebbende, hebben d'selve geapprobeert, geratificeert, approbeeren ende ratificeeren d'selve mits

desen soo ende in voegen hier in margine der selver geannoteert staet, ordonnerende ende bevelen een ijder bij pene daerinne verhaelt staet d'selve poinctiuelijk te achtervolgen. Actum in kennisse van mij secretaris ende ter ordonnantie der selver vertekent: Jan Jacobs Haersma. (met enige streken).

Articulen en ordonnantien geconcipieert, gemaect en gerenoveert bij de veersluiden van 't veer van hier naer Amsterdam, Enckhuisen en vordere aancleeff van dien, dewelke bij haer bevesticht sijnde, den burgemeesters sampt vroeschappen tot Stavoren overgegeven, versoekende daeroppe de approbatie in forma en voegen als volcht.

1.

In den eersten dat het een ijder burger en ingeseten deser steele vrij sal staen om op 't voorschreven veer off vaert te mogen vaeren, des dat sij gehouden sullen wesen goede en dichte scheepen van 53 voeten lang en 14 voeten wijd met goed sterk en bequaem gereedschappen daer toe behorende te hebben die een jegelijck op 't alderminste waerdich sullen moeten sijn vijfhondert car. glds van twintig stuivers 't stuck, alles tot discretie van de burgemeesters.

2.

Dat d' scheepen jegenswoordich in „t voornoemde veer varende, van minder prijze befonden, als voren gesecht, sullen d'selve schepen in 't veer te varen bij provisie toegelaten werden of andersins bij de Magistraet sal werden uijtgekeurt, doch soo d'selve mocht verwisselt ende 21 vercoft, mochte werden sal in der gevallen in 't veer te varen niet meer werden geleden, dan sal d' kooper hem reguleren na dese voorschreven eerste articul.

3.

Dat alle jaren op Lichtmisdach wesende den 2den februarij bij allen en een ijder gildebroeder gelot sal werden op „t raethuijs deser steele wie dat eerst en alsoo vervolgens in de beurt sal comen te varen, aenvanck nemende op den 3den februarij voorschreven ende alsoo in ordre elxanderen moeten volgen, 't zij dat men varen kan off niet op welke dach van lottinghe een yder schiper of gildebroeder mach verteren tot laste van 't gild een canne bier sonder meer.

4.

Dat de overlijden van 't voorschreven gild: alle jaren op den 2den februarij voor d' lottinge gehouden sullen weesen van hunne ontf: ende uitgave behoorlijk reeckeninge, bewijs en reliqua aen de gildebroeders moeten doen waer en aen wien sij d' penningen tot dienste van 't gild hebben uitgelecht, doch indien sij enige penningen onbehoorlijk mochte uitgegeven hebben nochte geen rechte aenwijsinghe ofte geblijck daerof te connen doen, sullen gehouden weesen d'selve realijk aen 't gild weder te moeten voldoen ende restitueren ende hun ontfangh daermede sal worden vergroot. Alles bij pene en breucken van ses car. gls te appliceren een vierde part tot profijt van supperintendent, een vierde part tot profijt van de arme der gereformeerde gemeente alhier en d' helft tot profijt van 't gilde.

5.

Dat bij aldien één ofte meer van de gildebroeders hun schepen niet goed genoeg, als leck, ondicht ofte onbequaem in 't varen bevonden werde, sal deselve datelijck van op 't veer te varen ophouden, solang het gebreeckelijck schip behoorlijck gerepareert ofte een ander dat groter en bequaemer in de plaets gecocht sal hebben. Daervan alles die judicatorie sal staen ende believen tot discretie van de magistraet deser steele met overroepinghe van den superintendent ende d' ouderluiden van 't voorschreven gilde respectelijck.

6.

Dat alle dagen voor 's morgens t' acht uren voor noen de gene dien „t sijn beurt is gehouden sal wesen van Stavoren op Amsterdam ende Enckhuijsen af te varen, soo het weer en de windt ende farber weer is, „t welke sal staen tot judicatorie van de presiderende burgemeester deser stede ofte den superintendent. Alles bij pene ende verbeurte van twee car. gls te appliceren als voren.

7.

Dat de ordinaris veerman gehouden sal wesen d' reijsende man ende coopluyden die tot Enckhuijsen begeren te wesen aldaer aen te setten opdat d'selv bequaemelijck gerieft, gedient en geholpen mogen werden. Bij pene dat ijmant contrarie doende sal verbeurt dubbelt vragt tot profijt van 't gild.

8.

Dat ook dengenen die sijn schip aen de veermanskaaij sal hebben om op sijn ordinaris beurt als veerman te varen niet sal vermogen voor sijn tijt daer af te varen om een ander vracht, hoedanich die sal mogen wesen, aen te nemen, maer op den voorschreven geordonneerden tijt sal moeten afsteeken. Bij pene en verbeurte van tien car. gls te appliceren als volgens 4e articul. 22 9.

Dat geen burger noch inwoonder deser steele noch geen uitheemsche persoonen niet sullen vermogen eenich *volk* des morgens voordat de veerman afgevaaren sal sijn den veerman te ontvoeren, tensij dat deselve veerman *sijn* behoorlijk fragt daertoe staende sal weesen betaelt. Bij pene van een ijder persoon telckens te verbeuren tien stuivers boven den ordinaris fragt, ten profijte van de veerman *die 't* ontvoert sal sijn. Onder welcke mede begrepen is d' stad Medenblick ende 't gene bij zijden de voorschr. stadt gelegen mach sijn.

10.

Dat die gene die eerst op sijn beurt tot Amsterdam te wesen geraeckt ook eerst wederom van daer nae hujs vaeren soude ende die geen die nae geraeckt te Amsterdam te comen den eerst gevaren veerman *niet* in d' weech sal moghen wesen om de vracht te onderloopen, alsoo dat een ijder *op* sijn tijt ende beurt sal moeten wachten. Bij pene van twee car. gls. boven d' vracht van 't gene *hij* ingenomen *heeft* ende den veerman onderloopen sal hebben. Te appliceren als boven. *Doch* den vracht tot profijt van de veerman die „t onderloopen sal wesen.

11.

Dat oock den veerman, hiervan Stavoren afgevaaren sijnde, gehouden sal wesen precijs den vierden dach 's avonts wederom van Amsterdam op sijn beurt af te steeken ende alsoo voorts sijn beurt volbrengen, hij heeft vracht of geen, sonder eerder van sijn beurt te mogen afvaren, noch d'selve te verlaten off te laten leggen om eenige ligtinge off andere vrachten aen te nemen. Bij pene van tien car. gls., te appliceren als voren.

12.

Dat oock den veerman den vierden dach tot Amsterdam met sijn veerschip aen de kaaij sal moeten blijven leggen tot gerief ende dienst van de coopluijden ende een ijder omme aldaer hun goederen bequaemelijk te connen inschepen, sonder dat hij deselvigen dach buijten de olde ende nieuwe bruch sal mogen varen om eenige goederen of waren in te nemen, maer sal gehouden weesen om op sijn schip te passen ende tot een ijder sijn dienst te wesen.

Bij pene ende verbeurte van twee pond. 10 stuivers boven sijn bedongen vracht. Te appliceren als boven, den vracht tot profijt van de naevolgende veerman.

13.

Dat ook den veerman soowel tot Amsterdam als tot Stavoren op sijn beurt leggende ofte geduirende sijn reijse niet sal vermogen hem droncken te drincken noch in eniger maniere de coopman, *reijsende personen ofte* een ijder quaet te bejegenen, doch *hem in alle manieren* nuchteren en bequaem te holden ende *dragen ende deselve* soo in 't overvoeren als andersins beleefdelijk bejegenen als oock goede voorsorge op *desselffs ingescheepte* goederen te dragen. Bij pene telckenmael te verbeuren twee car. gls 10 stuivers, te appliceren als voren.

14.

Dat oock d' voorschreven veerman gehouden sal wesen de brieven bij hem ontvangen datelijk *na sijn arrivement* te bestellen. Bij poene, contrarie doende en de brieven *onder sich* houdende, sal verbeurt hebben twalef stuivers *van ijder brieff* tot profijt van 't gilde.

15.

Dat oock den veerman op hoochtijden, namentlijk *kerstijt*, paesch en pinxter, sal mogen dien dach sijn beurt *te laten* leggen tot des anderen daechs „s morgens toe, omme alsdan *op* de 23 beurt te moeten afvaren sonder dat nochtans dat één van de andere gildebreeders beide die dagen op sijn beurt sal vermogen aen te leggen en hem daer af te frustreren *en versteecken*.

16.

Dat ook den ordinaris veerman niet sal vermoghen *een boot*, flot ofte ijets andere goederen te slepen. Bij verbeurte van sijn vracht ende daer te boven twee car. gls tien stuivers, te appliceren als boven volgens 't 4de articul.

17.

Ende indien van Amsterdam ofte jurisdictie enich extra ordinaris beurt oft vragt geraeckt voor te *vallen soo sal de* laeste aengecomen veerman *deselve mogen* aennemen gelijk hij geordonneert *wort op dese stadt Stavoren* te voeren des genietende behoerlijcke vracht en dat den selvige afgewonnen veerman gehouden sal wesen op sijn ordinaris tijd wederom tot Amsterdam te sijn om alsoo sijn beurt aldaer te *verhalen en volvoeren*, sonder dat hij ondertusschen een ander vracht sal mogen aennemen. Bij pene tot verbeurte van ende sijn aengenomen vracht die hij ondertusschen *geraeckt aen te neemen* tot profijjt van 't gild.

18.

Dat oock den extra ordinaris bevrachter geen meer volck sal mogen innemen als diegene die hem hebben affgehuijrt ende d'andere bovendien met hem varende gehouden sullen wesen aen de volgende veerman te betalen den ordinaris vracht. Bij verbeurte ende pene boven d'vracht vor ijder persoon ten stuivers te appliceren als voren.

19.

Dat soo mochte koomen te gebeuren datter geen ordinaris veerman tot Amsterdam ware, sal in sulcken gevallen den eerste van de veerschippers binnen de nieuwe brugh leggende of comende en geen andere goeden inhebbende vrij sal staen om op de ledige beurt voor veerman aen te leggen en alsulcken gerechtigheijt sal genieten als de ordinaris veerman toebehoort of behoorde te geschieden. Doch indien den rechte veerman ondertusschen *geraekt aen* te koomen sal d'selve sijn beurt *mogen* aennemen alsoo dat den aengeleijde veerman den *voorschr. rechten* veerman moet wijcken. Op pene ende breucken van tien car. gls. te appliceren als boven volgens articul 4.

20.

Dat soo ijemand binnen deser stede metterwoon compt te wonen *en in 't selve veer mede begeert te wesen* sal gehouden wesen te betalen *de summa* van *vijff en twintigh car. gls.* Doch hebbende *alvorens twee jaren* burger off inwoonder *deser stede geweest en sal ijemand een burger sijnde en in 't veer comende met de* betalinge van tien car. gls *kunnen volstaen alles ten profijte van 't gildt.*

21.

Dat geen uitheemsche noch vremde schipper *eenige menschen , beesten off goederen van de haven* tot Stavoren sullen mogen innemen noch wech voeren, *bij poene van ijdermael* boven de vracht te verbeuren *ses car. gls., welke van gelijken ook van Amsterdam te verstaen sal weesen om eenige menschen, beesten ofte goederen ende vracht alhier op de haven te brengen.* Te appliceren als voren volgens 4de articul. *Nogtans dat een schipper ofte ijemand anders van Amsterdam, Hoorn, Enckhuijsen ende Meedenblick* vrij sal staan hun eijgen burgers ende hun *goederen* op hun eigen haven van hier te mogen varen sonder *nogtans die geene die niet bij haer ofte hare* stede wonen te sullen mogen *meenemen*, alles welverstaende nogtans dat onse burgers ende inwoonders *gelijke geregtigheijt tot Amsterdam, Hoorn, Enkhuisen en Medenblick* sullen hebben.

22.

Dat niemant van de uitheemsche schippers *sal vermogen eenige goederen off waren op dese haven* of jurisdictie van dien *te laden voor en alear sij hun namen aen 't gildt hebben* aengegeven ende daertoe consent, mits betalende aen 't gild ses stuivers voor 't consent. Bij pene en breucken van ses car. gls boven sijn bedongen vracht. Te appliceren als boven.

23.

Dat soo haest den ordonnaris veerman afgevaren sal sijn sal gehouden wesen den naestvolgende veerman, die 't eerst sijn beurt sal wesen, met sijn schip voorts datelijk op den geordonneerde plaetse daer hij het volck sal innemen aen te leggen. Bij verbeurte van verlies van sijn beurt die hij verwachtende was en daer te boven noch twee car. gls tien stuivers te appliceren volgens „t vierde articul.

24.

Dat hoewel hiervoren geordineert en bevolen is dat het niemant geoorloft sal sijn den veerman enich volk of personen te mogen ontfoeren, soo sal nochtans om d'eerbaerheijt wille toegelaten worden dat een vader sijn sonen ende dochteren sampt huijsvrouwe ende d'soon wederom sijn vader, moeder, broeders en susters mede sal mogen voeren, sonder den veerman daarvan ijets te betalen des dat dese articulen indier voegen sal werden genomen als *diegene die onder* des voornoemden veerluijdens *familie* en gehoorsaamheijt *behoren*.

gls strs pen

25. *Dat de veerman van ijder mensch op Amsterdam en van daer op Stavoren voor vragt sal genieten twaleff strs.* 12

Van ijder kint dat vijff jaer oudt is tot twaleff jaer toe sal halff vragt betaelt worden en boven de twaleff jaer oudt sijnde heel vragt.

Des soo ijemant bij 't vier in 't vooronder, roeff off durk begeert te sitten sal boven sijn vragt aen de veerman betalen 3 strs. 3

	gls	st.	pen.
26. Bij aldien ijemant extra ordinaris een schip willende huijren op Amsterdam sal daervoor te vracht moeten betalen negen car. gls.	9	-	-
27. Item van ijder wiegh dien sij voeren op Amsterdam en vandaer nae Stavoren sal te vracht etaelt werden twee strs.	-	2	-
28. Item sal een ijder mensch op Enckhuijsen en Medenblick te vracht betalen acht stuijver, sal de kinderen te vracht betalen gelijk in 't eerste articul is gesecht.	-	8	-
29. Item van een extraordinaris beurt soo op Enckhuijsen als Medenblick sal te vracht betaelt worden ses car. gls	6	-	-
30. Dat soo ijemant eenige penningen over nae Amsterdam ende Enckhuijsen ende vandaer wederom op Stavoren wil senden, sal gehouden wesen het	-	3	-
31. Item van een brief sal te vracht betaelt werden twee strs.	-	2	-
32. Item van een schippont vlas	-	6	-
33. Item van een schippont hennep sal te vracht betaelt werden vijff strs.	-	5	-
34. Item van ijder schippont touwwerck	-	4	-
35. Item van ijder schippont kees	-	6	-
36. Item van een last teer sal te vracht betaelt worden.	1	16	-
37. Item van een ton asch, welverstaende van ijder ton boven een half last ses stuijvers en beneden de half last acht stuijvers	-	6	-
38. Item van een tonne zeep.	-	6	-
39. Item van een kyntien zeep.	-	2	-
40. Item van een faem oosters brandthout ende indien het binnen gelost werdt naer gerief vande eijgenaer 1 – 0 - 0. In de marge: Exempt 18 stuijvers te vracht des dat de veerman gehouden sal wesen 't selve binnen ende aen ende op d' wal te leveren	-	18	-
41. Item van een faem Noordsch branthout twaleff strs ende binnen leverende <i>als boven</i> veertien strs.	-	12	-
42. Item van kardeels <i>hoepen, te weeten</i> het duijsent twintig strs	1	-	-
43. Item van <i>tonne hoepen</i> het duijsent .	-	14	-
44. Item van ijder schippont hop .	1	-	-
45. Item van een laekenbereijdersscheer twee strs.	-	2	-
46. Item van een coffertien, reijskistien ende <i>een sak</i> met goed	-	2	-
47. Item van <i>een</i> hondert pond ijser	-	1	8
48. Item van een quarteel traan	-	6	-
49. Item van een ledich quarteel .	-	3	-
50. Item van een ton butter	-	12	-
de halve en minder gedeelt naer advenant.			

51 Item van een last hennep zaed	1	3	-
52. Item van ijder last garst, haver ende mout	1	3	-
53. Item van ijder last rogh, weijt en ander granen	1	5	-
54 Item van ijder een hondert soo spaensch alsmede westind: ende straets sout .	8	-	-
55 Item van ijder hondert frans sout.	7	10	-
56. van een oxhooft wijn	-	8	-
57. Item van een vat brandewijn te verstaen nae d'oxhooften te reeckenen tot 12 strs. „t oxhooft	-	12	-
58. Item van een <i>aem wijn</i> , d,, halve naer advenant	-	6	-
59. <i>Item van een anker wijn drie strs.</i>	-	3	-

118.

Dat alhier binnen desen stede een partij peerden, koeijen en ossen mochte weesen om over nae Hollant gescheept te werden welcke de rechte beurtman in 't geheel niet conde innemen sal in sulcken gevallen d'voorschr. beurtman d'selve beesten met d'naeste volgende schipper delen, alsoo dat elx d'helfte daarvan sal innemen.

In de marge stond:

Exempt dat alhier op de haven ijmant comende met een coppel peerden, koeijen off ossen d'welcke d'rechte beurtman in 't geheel niet can innemen vrij staen om de naestvolger te mogen nemen ende alsoo voort. Des dat de rechte beurtman sijn beurt sal behouden ter tijt ende soo lange hij een ander coppel peerden, koeijen ofte ossen alhier comende ende over willende wesen sal connen innemen wel verstaende nochtans dat daermede een ijder sijn beurt vrij sal sijn. En wie de coopman kiest sal soo een schipper die overgetast sijn, sijn beurt daermeede niet voorbij sijn, maer die affgehuurde veerman sal het voor een beurt verstrecken.

Dat ijemant die sijn beurt leggen laet sal met die goederen die hij in heeft dien selven dach voor zon moeten varen off de goederen aen de volgende veerman overgeven.

119.

Dat den veerman comende van Amsterdam met eenige goederen of gelden zijnde tot Stavoren in de haven, d'welcke niet sal vermogen desselvigen daegs, soo het sijn beeste of dobbelbeurt mochte wesen dien aen te nemen, doch ledich sijnde ende aldaer eenige beesten op de haven waren sal d'selve beurt hem toecomen ende wel mogen aennemen schoon al één van de veerschippers aen de peertekran lach om de beesten te willen laden. Welverstaende soo d'schipper d'posten.....hadde sal in sulcken gevalle moeten aen liggen om de rechte beurtman op sijn plaetse toe te laten die.....hebbende sal de voorschr. beurtman ... hebbe te seggenholden sal weesen datelijck beesten in te hij in sulcke gevallen sal

120.

Dat soo alhier verscheijden personen met beesten waren ende dat onder anderen één van d'selve datelijck *begeerde voort* te wesen, sal de schipper die het sijn beurt *is aenstonts 28 moeten affvaren, alwaer 't* schoon dat deselve coopman *alderlaest ware gecomen. Bij pene* van verlies van sijn beurt.

121.

Dat soo ijmant van de gildebroeders op andere vaerwaters voer en op 't veer niet en paste sal alsulcken schipper geen beestebeurt mogen aennemen, tensij dat hij eerst ende alvoren sijn naem aen de superintendent heeft aengegeven om op 't veer wederom te vaeren.

122.

Dat het den ordonnaris veerman soewel tot Amsterdam als hier vrij sal staen één ofte twee peerden koeijen of ossen in te nemen en deselve te mogen voeren, mits dat hij van een peert, os of koe drie car. gls sal genieten

123.

Ende van twee niet meer als vier car. gls op Enckhuijsen te vracht sal genieten.

124.

Item op Amsterdam ende vandaer op Stavoren voor een peert, os of koe vier car. gls.

125.

Ende voor twee t'samen sal te vracht betaelt werden ses car. gls.

126.

Dat oock den ordinaris veerman op sijn beurt leggende soowel tot Amsterdam als alhier vrijlijk sal mogen innemen 20 soo farckens en 36 schapen, midts genietende van hier op Amsterdam

127.

ende Enckhuijsen ende vandaer op Stavoren namentlijk van varckens 6 stuijvers

128.

van schapen 3 stuijvers.

129.

Item van yder lam tot vijftich toe

130.

Dat één ofte twee burgers met hun huisgesinne vrij sal staen een schip in ende bujten het veer te mogen huiren ende daermede te mogen varen daer „t hem belieft.

131

Dat één of twee grootschippers deser stede vrij sal staen om een schip tot sijn ofte haer believen in 't veer te mogen huiren ende aldaer met sijn wijf ende kijnderen sampt scheepsgoederen ende matrosen van hier nae Hollant en elders sal mogen varen.

In de marge.

Dies dese blijft nae oldergewoonte.

132.

Dat oock alle degeene die onder 't voorschr. veer niet behorende sullen in geenderleije wijze vermogen eenige goederen ende waren of menschen van Amsterdam op de haven van 29 Stavoren te voeren ende aldaer te lossen, noch in de stadt of jurisdictie van dien. Bij pene van één pont vlaems boven hun bedongen vracht te verbeuren. Te appliceren als boven volgens 't 4de articul, doch de vracht tot profijt van de veerman die 't ontvoert mochte wesen.

133.

Dat van nu voortaan bij de magistraet voorschr. ofte hun gecommiteerde met overroeping van de supperpresident alle twee jaren den visitatie over de schepen van de gildebroeders sal geschieden, of sij volgens de voorschr. articulen sullen connen volstaen of niet ende voorts daerin te disponeren soo ende gelijk sij terade befinden sullen te behoren.

In de marge.

Des dat de visitatie alle jaren geschieden sal op den 1e februarij tegens welcke tijt een ijder schipper met sijn schip in de haven alhier, soo doenlijk, sal moeten verschijnen ende dat sij des selfs dagh alle hun seijlen moeten opsetten ende voorts alle hun gereedschap te vorschijn brengen. Bij pene van twee pont, doch ijmant op des selvigen daeghs alhier niet wesende sal evenwel soo *dra* hij in de haven sal wesen gecomen de visitatie onderworpen sijn. Bij verbeurte van *ses stuivers* tot profijt van 't gild.

134.

Dat ook niemant van de veerluijden tot Stavoren aen de veermanskaeij ende alsmeede aen de dwarskaaij ofte opslach aldaer met hun schepen ledich sijnde ende niet te doen hebbende sal mogen leggen, dan alleen den afvarende end'aencomende veerman sonder meer. Bij verbeurte van ijder reis een rijxdaelder ende wat schade daerover aen de beijde schippen soude geraecken te comen, sulx tot laste ende costen van de aenleggende schippersonder eenige tegenspreken t'appliceren als voren volgens „t 4e articul.

135.

Dat alle jaren op St. Stevensdach bij d'gildebroeders gelijk gecoren en geeligeert sullen werden twee bequame overluijden. Ende sullen alsoo danige ouderluijden oock niet mogen weijgeren om „t selve ampt voor de tijt van een jaer wel en getrouwelijk te bedienen. Bij pene te verbeuren een tonne Haerlemmer bier met alle toebehoorten van dien. Des *dat deselve twee gecoren* ouderluijden met noch twee andere goede en bequame gildebroeders die daertoe gequalificeert sijn bij *haer sullen mogen*

roepen, dewelcke haer in alles sullen gehouden wesen te asisteren ende behulpelijk te sijn. Bij pene ende te verbeuren als voren, te appliceren volgens „t 4e articul.

136.

Dat ook de veerschippers off gildebroeders, mede gelijk soo het hen belieft, op St. Steffensdach tot een vrolijcken avont een tonne Hollands bier met malcanderen in alle vriendschap en eenicheijt sullen mogen drincken. Doch ijemant van de gildebroeders in woorden ofte wercken te buijten gaet sal verbeurt hebben 2 pond 10 stuijvers tot profijt van

“t gild. Waertoe een ijder ten hoogsten moet contribuieren een daelder van 30 stuijvers sonder meer.

137.

Dat indien den eene gildebroeder den ander uijt boosen, toornigen ofte quade gemoede met een mes, booshaeck ofte eenich ander geweer toetrok ofte inbadeerde om denselvigen quaet te willen doen en als handt dadelijk hemselvs te willen wreken, sal denselven telcken verbeurt hebben ses car. gls.

D“selve te appliceren als vooren volgens “t 4e articul. 30

Doch alles buiten d“ breucken van de magistraet deser steede Stavoren daermede van te doen vorderen ende innen volgens “s Lands ordonantiën ende placcaet op “t stuck van dien gestatueert.

138.

Dat bijaldien oock d“ eene gildebroeder den anderen met eenige woorden ofte dadelijk *quame te injureren* ofte andersins uit toornigen, grammen moede *schamper en qualijk* toesprack dat niet betaamde, sal telckens verbeuren één car. gls, d“selve te appliceren als vooren. Doch alles meede buiten de breucken van de magistraet.

139.

Dat bijaldien van den voorschr. gildebroeders in ‘t overvoeren van enich goederen, waeren ofte coopmanschappen ofte andersins in enich ontrouwicheijt ofte ongehoorsaemheijt bevonden soude mogen werden sullen allen alsoodanige personen aenstonts uittet selve gilde geworpen en alsoo van ‘t recht op ‘t voorschr. veer te mogen varen versteecken sijn, behalven dat hij oock mede d’ selve faute noch gehouden sal weesen te repareren en voldoen soo des behoort.

140.

Dat soo ijemant van de gildebroeders sijn schip geraeckt te vercopen, verwisselen ende te verruijlen off verwisselen sal tot profijt van “t gild telckenmael moeten betalen drie car. gls.

141.

Dat oock alle gildebroeders ofte hun knechten bij huis weesende tenminsten gehouden sullen wesen omme hun alle morgens op“t Noord bij de veerman te verwoegen ende d“selve veerman moeten uthelpen ende halen. Bij pene ijemant wech blijvende sal verbeurt hebben 4 stuivers telckenmael tot profijt van “t gild.

142.

Dat oock alle gildebroeders ofte ijemant van harentwegen gehouden sullen weesen soo wanneer ijemant van de gildebroedershuijs...familie, vader of moeder verstorven wesende begraven sal werden omme daermede met te begraffenis te moeten gaen. Bij pene van 6 stuijvers telckenmael tot profijt van “t gild te verbeuren.

143.

Dat oock ijder gildebroeder gehouden sal wesen ingevallen hij op sijn beurt niet begeert te varen des dachs te voren voor agt uiren “s morgens sijn beurt aen de naestvolger sal moeten opgeven en aenseggen, dat hij niet begeert te varen, waermede hij dan oock van sijn buijtenbeurten verstoocken sal sijn.

144.

Dat bij aldien ijemant van d“gildebroeders dese voorgaende articulen ende ordonnantien nietofte andersins die selve buijtengaen soo met minderinge van de vrachten als anders ende die gecomitteerden niet.... obedieren noch gehoorsaem sijn sal telckenmael verbeurt hebben een pont groot te appliceren als vooren, volgens 4e articul

Dat ijemant die sijn beurt leggen laet, het sij ook wat voor weer het is, sal in sulk een geval gehouden weesen om vier dagen te leggen eer hij een dobbelbeurt off beestebeurt mag doen. 31

145.

Dat in sulcx doende den gebreeckige off weijgeraghtigh *mogte weesen om sijn breucken te betalen, soo sal d'selve onaengesien datelijk, aenstonts door ordre van de superintendent ontseijt werderom hem van op 't veer te varen te onthouden en op den lottersdach een lot geweijgert worden* ende niet wederom toegelaten voor ende aler hij alle sijn breucken ten volsten sal hebben betaelt.

146.

Alle duijsterheijt ende wanverstandt uijt desen te rijzen ofte te ontstaen, alle questiën ende geschillen uijt oorsaecke van desen tusschen imant te vallen ende in desen mede niet verfatet noch begrepen sijnde sullen staen tot dispositie ende verclaringe van den magistraet ofte holder der voorschr. steede ofte desselfs gecommiteerde.

Dat oock allen ende enen ijgelijck gildebroeder nu in tijde op 't selve veer varende ofte noch namaels te comen omme alle 't gene voorschr. voor soo veel elx in hem mach sijn te sullen observeren ende naecomen, sullen mede gehouden wesen desen elx met hun handen, namen ende toenamen ofte mercken te subscriberen ende verteijckenen onder belofte d'selve te achtervolgen ende nae te gaen ende dat bij pene ende verbeurt in voorschr. ordonnantiën ende articulen verhaelt. Dese 22 decembris 1653

In de marge:

Dat soo alhier één ofte meer arme persone over naer Hollant willende wesen den veerman niet begerende mee te nemen 't selve sal staen tot discretie van de presiderende burgemeester. Onder stont: Jochem Reijns, Wijpcke Jans, Hans Freercks, Freerck Hans, Lolle ..., Tiaerd Wopckes, Jelle Jeckes merck, Jan Teunes, Jan Heijmans,Allerts, dit is Ja... Hilles eygen gesett merck, dit is Hidde Yges eygen gesett merck.

.....
't Gerechte der.stede Stavoren gehoord ende verstaen hebbende eenighe ...van een extraordinaris beurt van Amsterdamt op Stavoren 't selvesoo is 't dat 't voorschr. gerechte heeft verclaert ende geordonneert, verclaren ende ordonneren mits desen dat van nu en voortaan in conformite van „t 17e articul d'veerschippers voor een extraordinaris beurt te vracht sal genieten de somma van twaleff car.gls.

Actum van 't gerecht, desen 15 november 1654, ter ordonantie der selven
Jan Jacobs Haersma. 1654

Reglement Veerlieden op Amsterdam en Enkhuizen uit 1715

Articulen en ordonnantien gemaakt en gerenoveert bij de veerschippers van 't veer van Stavoren naar Amsterdam en Enkhuizen en verdere aankleeff van dien, dewelke alle ten overstaan van de burgemeesters Pijbe Sjoerds Wiaerda en Leijn Douwes als geordonneerde commissarien, door gedagte veerschippers bevestigd zijnde, en aen de magistraet der stadt Stavoren overgegeven versoekende daerop haer agtbaerheden approbatie in maniere als volgt.

1. Eerstelijk dat het een ijder burger en ingeseten deser steede vrij sal staen om op 't voorgenoemde veer off vaert te mogen vaeren, des dat sijn gehouden sullen weesen goede en digte scheepen van 53 voeten langh en 14 voeten wijt met goedt sterk en bequaem gereedschap daer toe behorende te hebben die een jegelijk op 't alderminste waardig sullen moeten sijn vijffhondert car. gls van twintig stuivers 't stuk, alles tot discretie van de burgemeesters.
2. Dat de scheepen tegenwoordigh in „t voornoemde veer varende, van minder prijze bevonden wordende, als vooren gesecht is, sullen deselve scheepen in 't veer te varen bij provisie toegelaten worden of bij de Magistraet uitgekeurt, doch soo deselve verkogt, verlaten off verwisselt mogten worden sullen in dier gevallen in 't veer te varen niet weer geleden worden en sal de kooper hem hebben te reguleren na het voorgeschreven eerste artijckel.

3. Ten derden dat de scheepen die in 't toekomende in 't veer sullen koomen te varen niet sullen mogen sijn boven de ses jaren oudt en bijaldien deselve ouder mogten sijn sullen in 't voorschreven veer te varen niet toegelaten worden en sullen deselve scheepen moeten sijn met scheepsstevens en wel gewegert, sampt met ronde luijken wel voorsien.

4. Dat alle jaren op Ligtmisdagh, sijnde den 2e februarij, bij alle en een ijder gildebroeder gelott sal worden op den raadthuijse deser steede, wie dat eerst en alsoo vervolgens in de beurt sal komen te varen, aenvank nemende op den 3den februarij voorschreven en alsoo in ordre malkanderen moeten volgen, 't zij dat men varen kan off niet op welke dach

5. Dat de overluijden van 't voorschreven gildt alle jaren op den 2den februarij voor de lottinge gehouden sullen weesen van hunne ontvang en uitgaef behoorlicke reeckeninge, bewijs en reliqua aen de gildebroeders te doen waer en aen wien sij de penningen ten dienste van 't gildt hebben uitgelecht, doch indien sij eenighe penningen onbehoorlik mogten uitgegeven hebben off geen regte aenwijsinge en geblijk van deselve kunnende doen, sullen gehouden weesen deselve realijk aen 't gildt wederom te moeten voldoen en restitueren en hun ontvangh daer meede wederom worden vergroot, bij poene en breucken van ses car. gls. Te appliceren een vierde part ten profijte van de super president, bij aldien er één is, andersins ten profijte van de presiderende burgemeester, de tweede vierde part ten profijte van de armen der Gereformeerde gemeente alhier en de resterende twee vierde parten off helffte ten profijte van 't gildt.

6. Dat bij aldien één off meer van de gildebroeders hun scheepen niet goedt genoeg bevonden wierden, namentlijk dat deselve lek on dicht, off niet bequaem waeren, soo sal deselve datelijk van op 't veer te varen moeten ophouden tot er tijt toe dat het gebrekelijke schip behoorlik sal sijn gerepareert, off een ander dat grooter en bequamer in de plaets gecogt sal hebben, daer van alles de judicature sal staan ter believen en discretie van de magistraet deser steede met overroeping van den super president (soo er één is) en de ouderluijden van 't voorschreven gildt.

7. Dat alle dagen precijs 's morgens te agt uren voor noen die geene die „t sijn beurt is gehouden sal weesen van Stavoren op Amsterdam en Enkhuijsen aff te varen bij aldien hij twee car. gls aen fragt heeft, te weeten tussen den 1e maart en den 1e november en van den 1e november tot den 1e maart sal de beurtman seven car. gls tien stuivers aen fragt moeten hebben eer deselve behoeft aff te varen, alles welverstaende wanneer het weer en wint mitsgaders vaerbaer weer is, het welke sal staan tot oirdeel van de presiderende burgemeester off super president van 't gildt alles bij poene en verbeurte van twee car. gls te appliceren als vooren in „t 5de artijckel is gesecht.

8. Dat de ordenaris veerman gehouden sal weesen de reijsende man en coopluyden die tot Enkhuisen begeren te weesen aldaer aen te setten opdat deselve bequamelijk gerieft, gedient en over wech geholpen mogen worden. Bij poene dat ijemant contrarije doende sal verbeurt dubbelde fragt ten profijte van 't gildt.

9. Dat ook diegene die sijn schip aen de veermanskaaij sal hebben gehaelt om op sijn ordinaris beurt als veerman te varen niet sal vermogen voor sijn tijt daer aff te varen om een ander vracht (hoedanig die ook soude mogen sijn) aen te nemen, maer sal op den voorschreven geordonneerden tijt moeten affsteeken bij poene en verbeurte van tien car. gls te appliceren als vooren volgens 't vijffde artijckel.

10. Dat geen van de burgers off inwoonders deser steede, noch ook geen vreemde off uitheemsche persoonen sullen mogen eenig volk des morgens voordat de veerman affgevaren sal sijn den veerman te ontvoeren ten sij dat deselve veerman sijn behoorlicke fragt daer toe staende sal weesen betaelt. Bij poene van voor ijder persoon telkens te verbeuren tien stuivers boven de ordinaris fragt ten profijte van de veerman die 't ontvoert sal sijn.

11. Dat die geene die eerst op sijn beurt tot Amsterdam sal sijn gecomen ook eerst wederom van daer na huys moet varen en die geen die na hem tot Amsterdam geraakt te koomen sal den eerst gevaren veerman niet in de weegh mogen weesen om hem de vracht te onderloopen, alsoo dat een ijder op sijn beurt en tijt sal moeten wagten. Bij poene van twee car. gls. boven de vracht van 't geene hij ingenomen heeft en den veerman onderloopen sal hebben. Te appliceren. als vooren in „t 5 de artikel, doch de vracht tot profijt van de veerman die het onderloopen sal sijn.

12. Dat ook de veerman hiervan Stavoren affgevaren sijnde gehouden sal weesen precijs den vierden dach 's avonts wederom van Amsterdam op sijn beurt aff te steecken en alsoo voorts sijn beurt volbrengen, hij heeft vracht off niet. Sonder eerder van sijn beurt te mogen affvaren, noch deselve verlaten off te laten leggen om eenige ligtingh off ander vracht aen te nemen. Bij poene van tien car. gls, te appliceren als voren volgens 't vijffde artikel.

13. Dat ook de veerman de vierde dach tot Amsterdam met sijn veerschip aen de kaaij sal moeten blijven leggen tot gerieff en dienst van de coopluijden en een ijder omme aldaer hunne goederen bequamelik te kunnen inscheepen, sonder dat hij desselven daaghs buiten de oude en nieuwe brugh sal mogen varen om eenige goederen off waren in te nemen, maer sal gehouden weesen om op sijn schip te passen ende tot een ijder sijn dienst te weesen. Bij poene van twee car. gls en tien stuivers boven sijn verdiende vracht. Te appliceren als boven, doch de vracht tot profijt van de navolgende veerman.

14. Dat ook de veerman soewel tot Amsterdam als tot Stavoren op sijn beurt leggende en geduirende sijn reijs niet sal vermogen sich dronken te drinken off in eenige manieren de coopluijden, reijsende persooonen off een ijder qualijk te bejegenen, maer hem in alle manieren nuchteren en bequaem moeten houden en dragen en deselve soewel in 't overvoeren als andersins beleeffdelijk bejegenen als meede goede voorsorge op desselffs ingescheepte goederen te dragen. Bij poene telkenmale te verbeuren drie car. gls. Te appliceren als voren volgens 't vijffde artikel.

15. Dat de volgende veerman die op off na de veerman sal varen die sich dronken heeft gedronken, gehouden sal wesen deselve aan te klagen. Bij poene soo hem aengetoont wort dat hij sulcx geweeten heeft en deselve niet aangeklaagt, sal vervallen in gelijke boete van drie car. gls en sal alsdan de tweede daerop volgende de aanklagte moeten doen en sulx nalatende verbeuren een car. gls en tien strs. Te appliceren als boven.

16. Dat ook de voorschreven veerman gehouden sal weesen de brieven bij hem ontvangen dateljik na sijn arrivement te bestellen. Bij poene, contrarie doende en de brieven onder sich holdende, sal verbeurt hebben twaleff strs van ijder brief tot profijt van 't gildt.

17. Dat ook de veerman op hoogtijden, namentlijk kerstij, paesch en pinxter, sal vermogen dien dach sijn beurt te laten leggen tot des anderen daegs morgens toe, omme alsdan op de beurt te mogen affvaren sonder dat nogtans ijemant van de andere gildebreders beijde die dagen op sijn beurt sal vermogen aen te leggen en hem daeraff fruestreren en versteecken.

18. Dat ook den ordinaris veerman niet sal vermogen een boot, flott off eenige andere goederen agter aen te sleepen, bij verbeurte van sijn vracht en daer te boven twee car. gls tien stuivers, te appliceren als vooren volgens 't vijffde artikel.

19. Ende indien binnen Amsterdam off desselffs jurisdictie enig extra ordinaris beurt off vracht geraken mogte voor te vallen, soo sal de laest aengecomen veerman deselve mogen aannemen gelijk hij geordonneert wort op dese stadt Stavoren te voeren, mits genietende behoerlicke vracht en sal den affgewonnen veerman gehouden weesen op sijn ordinaris tijt wederom tot Amsterdam te sijn om alsoo

sijn beurt aldaer te verhalen en volvoeren, sonder dat hij ondertusschen een ander fragt sal mogen aennemen. Bij verbeurte van zijn fragt die hij ondertusschen geraekt aen te neemen en daer te boven noch één car. gls. en tien stuivers alles ten profijte van 't gildt.

20. Dat ook den extra ordinaris bevrage schipper geen meer volk sal mogen innemen als die geen die hem hebben affgehurt.

21. Dat soo mogte koomen te gebeuren dat er geen ordinaris veerman tot Amsterdam ware, sal in sulken geval de eerste van de veerschenen binnen de nieuwe brug leggende off komende en geen andere goederen inhebbende vrij staan om op de leedige beurt als voor veerman aen te leggen en alsulken gerechtigheit genieten als de ordinaris veerman toebehoort off behoorde te geschieden. Edoch bij aldien de regte veerman ondertusschen geraekt te koomen sal deselve de beurt mogen aannemen alsoo dat den aengeleijden veerman den voorschreven regten veerman moet wijcken. Alles op poene en breucken van tien car. gls, te appliceren volgens 't vijfde artijckel.

22. Dat soo ijemand binnen dese stadt mogte koomen te wonen en in 't selve veer meede begeert te weesen sal gehouden weesen te betalen de summa van vijff en twintigh car. gls. doch hebbende alvorens twee jaren burger off inwoonder deser stede geweest en sal ijemand een burger sijnde en in 't veer komende met de betalinge van tien car. gls kunnen volstaen, alles ten profijte van 't gildt.

23. Dat geen uitheemsche off vreemde schipper eenige menschen , beesten off goederen van de haven tot Stavoren sullen mogen innemen off wech voeren, bij poene van ijdermael boven de fragt te verbeuren ses car. gls. Welke van gelijken ook van Amsterdam te verstaen sal weesen om eenige menschen beesten off goederen alhier op de haven te brengen, te appliceren als voren volgens 't vijfde artijckel. Nogtans dat een schipper off ijemand anders van Amsterdam, Hoorn, Enkhuisen off Meedenblik vrij sal staan hunnen eijgen burgers mitsgaders hare goederen op hunne eijgene havenen van hier te mogen voeren, sonder nogtans die geene die niet bij haer off hare steeden wonen. Alles welverstaende nogtans, dat onse burgers en inwoonders gelijke gerechtigheit tot Amsterdam, Hoorn, Enkhuisen en Medenblik sullen hebben.

24. Dat niemant van de uitheemsche schippers sal vermogen eenige goederen off waren op dese haven off jurisdictie van dien te laden voor en aeler sij hun namen aen 't gildt hebben aangegeven en consent daertoe bekoomen, mits betalende aen 't gildt voor 't consent ses stuivers. Bij poene en breucken van ses car. gls boven zijn bedongen fragt, ten profijte van 't gildt.

25. Dat soo haest den ordinaris affgevaren sal zijn sal den navolgende veerman, die 't eerst zijn beurt sal zijn, gehouden weesen met zijn schip datelijk op de geordonneerde plaatse daer hij het volk innemen sal aen te leggen. Bij verbeurte van verlies van zijn beurt die hij verwagende was en daer te boven noch vervallen in een boete van twee car. gls tien stuivers, te appliceren als vooren volgens het vijfde artijckel.

26. Dat alhoewel hiervoren geordineert en bevolen is, dat het niemant geoorloft sal zijn de veerman eenig volk te mogen ontvoeren, soo sal nogtans om redenen toegelaten worden dat een vader zijn zoonen en dochteren sampt huisvrouw meede sal mogen voeren en sal een soon wederom zijn vader, moeder, broeders en susters van gelijken meede mogen voeren, sonder den veerman daer ijets van te betalen, des dat dit alles sich niet wijder sal uitstrecken als tot diegene die onder des voornoemde veerluidens familie en gehoorsaamheit behoren.

27. Dat alhier ter stede een partij peerden, ossen off koeijen sijnde off komende om over na Hollant gescheept te worden, welke de regte beurtman in 't geheel niet kan meede neemen doordien hij niet

meer als drie magh innemen soo sal de verschreven beurtman in sulk een geval de resterende beesten aen de volgende beurtman moeten overlaten.

28. Doch alhier op de haven ijemant met een koppel peerden, koeijen off ossen komende dewelke de rechte beurtman alle niet kan innemen, soo sal het den coopman off eijgenaer vrij staan de naestvolger te mogen nemen en alsoo vervolgens voort. En wie de coopman kiest, sal soo een schipper die overgetast sijn, sijn beurt daermeede niet voorbij sijn, maer die affgehuurde veerman sal het voor een beurt verstrecken.

Dat ijemant die sijn beurt leggen laet sal met die goederen die hij in heeft dien selven dach voor zon moeten varen off de goederen aen de volgende veerman overgeven.

29. Dat de veerman komende van Amsterdam geladen sijnde off eenige goederen inhebbende tot Stavoren in de haven niet sal vermogen denselven dach soo het sijn beeste off dubbel beurt mogte sijn deselve aen te nemen.

30. Dat bijaldien hier verscheijden personen met beesten waren en dat onder anderen een van deselve datelijk begeerde voort te weesen, soo sal de schipper die het sijn beurt is aenstonts moeten affvaren alwaer 't schoon dat deselve coopman alderlaest ware gecomen. Bij poene van verlies van sijn beurt.

31. 'Dat soo ijmant van de gildebreders op andere vaerwaters voer en op 't veer niet en paste sal alsulk een gildebrededer 't huiskomende en wederom op 't veer begerende te varen, sijn naam moeten aangeven aan den super president (soo er één is) anders aen de presiderende burgemeester en sal deselve schipper als dan een week stil in de haven leedig moeten leggen en na verloop van die week off seven dagen eerst een mensche beurt moeten doen eer deselve tot een beeste off dobbelbeurt toegelaten sal worden, hetwelk soo wel tot Amsterdam als Stavoren plaets sal hebben.

32. Dat het den ordinaris veerman vrij sal staan soowel tot Amsterdam als hier om één, twee off drie ossen, koeijen off peerden in te mogen neemen en deselve over te voeren sonder meer. Bij poene van ses gls ten profijte van 't gildt.

33. Dat ook den ordinaris veerman op sijn beurt leggende soo tot Amsterdam als hier vrijelik sal mogen innemen twintig varkens en ses dertig schapen sonder meer. Bij poene van ses gls ten profijte van 't gildt.

34. Dat het één off twee burgers vrij sal staan met hunne huisgesinnen een schip in off buiten het veer te mogen huiren om daer goederen in te scheepen off meede te varen waer „t haer gelieft, doch met dien verstande, soo het haer selff in persoon aengaet. Andersins bij aldien deselve voor een ander in commissie ijets te bestellen mogten hebben, sullen sij daertoe moeten emplojeren de veerschippers die aen de beurt sijn

35. Dat één off twee grootschippers deser steede vrij sal staan om een schip tot sijn off haer believen in 't veer te mogen huiren ende aldaer met sijn wijff en kinderen sampt matroosen en scheepsgoedern van hier na Hollant en elders sal mogen varen.

36. Dat ook alle die geene die onder 't voorschreven veer niet behoren in geenderleije wijze sullen vermogen eenige goederen, waren off menschen van Amsterdam op de haven van Stavoren te voeren en aldaer te lossen, noch in de stadt noch in de jurisdictie van dien. Bij poene van ses car. gls boven hun bedongen vragt te verbeuren. Te appliceren als vooren volgens 't vijffde artijckel. Doch de vragt ten profijte van de veerman die 't ontvoert sal weesen.

37. Dat van nu voortaan bij de Edel Agtbare Magistraet voorschreven off hunne gecommiteerde met overroeping van den super president (soo er één is) alle jaren de visitatie over de scheepen sal geschieden, off deselve volgens de voorschreven artikelen kunnen volstaen off niet en voorts daer in te disponeren soo en gelijk sij verstaen sullen te behoren. Des dat de visitatie alle jaren geschieden sal op den 1e februarij soo de gelegentheit van 't weer sulcx.toelaet, andersins op een dagh bij de magistraet daer toe te beramen, op welke tijt een ijder schipper met sijn schip (soo 't doenlik is) in de haven sal moeten verschijnen en dien selven dagh alle hun zeijlen opsetten, sampt alle haer gereedschap te voorschijn brengen. Bij poene van twee car. gls., doch ijmant op den selven dach alhier niet sijnde sal evenwel soo dra hij in de haven is gecomen de visitatie onderworpen sijn. Bij verbeurte van zes stuivers. Alles tot profijt van 't gildt.

38. Dat ook niemant van de veerschippers tot Stavoren aen de veermanskaaij als meede aen de dwarskaaij off affslagh met hun scheepen, leedig sijnde en niet te doen hebbende, sullen mogen leggen, dan alleenlik den affvarende en aenkomende veerman sonder meer. En bijaldien ijemant sulcx evenwel mogte komen te doen en daer van schade aan andere scheepen mogte koomen te geschieden, sal sulcx alles koomen tot laste van den aenleggende schipper, denwelke daer te boven noch sal vervallen in een boete van twee car.gls tien stuivers, te appliceren als vooren volgens 't vijffde artikel.

39. Dat alle jaren op St. Stevensdach, sijnde den 26e december, bij de gesamentlijke gildebroeders gekoren en geelligeert sullen worden twee bequame overluijden. Welke nieuw gecorene overluijden dat niet sullen mogen weijgeren omme het voorschreven ampt voor de tijt van een jaer wel en getrouwelike te bedienen. Bij poene dat de weijgeragtighen verbeuren een tonne Haerlemmer bier met sijn toebehoren. Des dat deselve twee gecoren ouderluijden noch twee andere en bequame personen uit het gildt bij haer mogen roepen, dewelke gehouden sullen sijn de voorschreven ouderluijden in alles daer 't de nood vereijst te assisteren en behulpelijk sijn, bij verbeurte van boeten als boven is gemelt.

40. Dat ook de gesamentlijke veerschippers off gildebroeders (soo 't haer goet dunkt) op St. Stevensdach tot een vrolicken avont op een tonne Hollands bier in alle vriendschap en eenigheit sullen mogen drinken waertoe een ijder ten hoogsten moet contribuieren een daelder van 30 stuivers sonder meer. Doch ijemant van de gildebroeders in woorden off werken sich te buiten gaande sal verbeuren twee car. gls tot profijt van 't gildt.

41. Dat indien den eenen gildebroeder den anderen uit boosheit, toonigheit off quaden gemoede met een mes, bootshoek off eenig ander geweer toetrok, off invadeerde om denselven quaat te willen doen en als handt dadelijk hem te willen wreeken, sal denselven telkens verbeurt hebben ses car. gls te appliceren als vooren volgens 't vijffde artikel.

Doch alles buiten de breuken die de magistraet deser stee de daer van soude mogen vorderenen en innen, volgens 's Lands ordonantiën en plaecaten op 't stuck van misbruijken gestatueert.

42. Dat bijaldien ook de eene gildebroeder den anderen met woorden off dadelijk quame te injureren off andersins uit toornigen en grammen gemoede deselve schamper en qualijk toesprak, dat niet betaamde, sal sulcx eenen telkenmale verbeuren één car. gls. Te appliceren als vooren volgens 't vijffde artikel. Doch alles meede buiten de breucken van de magistraat.

43. Dat bijaldien ijemant van de voorschreven gildebroeders in „t overvoeren van goederen, waren off koopmanschappen, off andersins sich aen eenige ontrouwighheit off ongehoorsaamheit mogt komen schuldig te maken, sullen alle de soodanige personen aenstonts uit het selve gildt geworpen en alsoo

van 't rechtep „t voorschreven veer te mogen varen versteecken sijn, behalven dat hij noch gehouden sal sijn de gepleegde faute te repareren en voldoen soo des behoort.

44. Dat bijaldien ijemant van de gildebroeders sijn schip geraakt te verkoopen, off verruilen, off verwisselen, sal ten profijte van 't gildt moeten betalen drie car. gls en als hij een ander weer koopt sal hij insgelijcx betalen drie guldens.

45. Dat ook alle gildebroeders, off ten minsten hunne knekten, die bij huis sijn gehouden sullen weesen omme hun allen morgens op't Noordt bij de veerman te verwoegen en deselven veerman te helpen uithalen. Bij poene ijemant absent blijvende sal verbeurt hebben ijdermael vier stuivers ten profijte van 't gildt.

46. Dat ijder veerschipper gehouden sal sijn om met hem te moeten hebben varen een bequame knegt waerfor hij respensabel sal sijn. Alles op poene van ses car. gls, te appliceren als vooren volgens 't vijffde artijckel.

47. Dat ook alle gildebroeders off ijemant van harentwegen gehouden sullen weesen, soo wanneer ijemant van de gildebroeders selff, sijn huisvrouw, vader off moeder off ijemant van sijn familie overleden mogte weesen en begraven sal worden, daer meede ter begraffenis te moeten gaan. Bij pene van telkenmale te verbeuren ses stuivers ten profijte van 't gildt.

48. Dat ook ijder gildebroeder gehouden sal weesen, ingevalle hij op sijn beurt niet begeert te varen, 's daags te voren 's morgens voor agt uiren sijn beurt aen de naestvolgende sal moeten opgeven en aen de president aenseggen, dat hij niet begeert te varen, waermeede hij dan ook van sijn buitenbeurten vervallen sal sijn.

49. Dat ijemant die sijn beurt leggen laet, het sij ook wat voor weer het is, sal in sulk een geval gehouden weesen om vier dagen te leggen eer hij een dobbelbeurt off beestebeurt mag doen.

50. Dat dewijl tot Amsterdam de verandering van 't maken der nieuwe sluisen gecomen is, sal diegeene die binnen beslooten is, geholden weesen om sijn naestvolgende bekent te maken hoeveel menschen gesint waren (die goedt in sijn schip hadden) met hem te varen ende deselve te waarschouwen eer de boomklok te luyden gedaen heeft, dewelke hij dan sal mogen meede neemen. Bij poene van ses gls bij ijder die niet waarschout te verbeuren.

51. Dat een ijder het sij ook wat schipper het mogte weese, die tot Stavoren binnen de zijl leijt met sijn schip sal versteeken sijn van sijn beurt soewel van mensche als beestebeurt etc. Sonder hem eens te waarschouwen doch verstaande soo ijemant met de binnenleggende schipper begeert te varen, off beesten in deselve te scheepen, sal deselve de beurt aen den gedagte schipper die binnen leijt, datelijck moeten laten aenseggen om met de eerste gelegentheijt te varen. Bij poene van vier gulden voor 't gildt .

52. Dat bijaldien één van de veerschippers off gildebroeders sijn schip tot Stavoren binnen de zijl legt en de kaaij onder des leedig mogt koomen te leggen, soo sal de binnenleggende schipper op de eerste aensegginge gehouden weesen na buiten te halen en aen de kaaij te gaen leggen. Bij poene van tien car. gls ten profijte van 't gildt.

53. Dat geen veerman twee bijzondere vragten tegelijck sal mogen aannemen. Bij poene van ses guldens voor 't gildt .

54. Dat die veerman die donderdags van Stavoren vaert en saturday off maandag geen regte beurtman tot Amsterdam en is, sal alsdan voor off agteruit mogen tasten.

55. Dat de eene veerman den anderen met sijn huisgesin vergeeffs sal moeten overvoeren.

56. Dat die veerman die een dobbelbeurt doet twee stuivers meer als voor desen aen 't gildt sal moeten geven om dat het gildt tot Amsterdam in plaets van tien nu veertig car. gls kooft te genieten.

57. Dat wanneer dees off geene heer, off ijmant anders een schip op dese haven kooft te huiren, soo sal het dien schipper voor een dobbelbeurt verstrecken.

58. Dat de veerluijden de onmagtighe personen, die geen vracht kunnen betalen, op ordre van de president burgemeester deser stede deselve sullen meede nemen sonder eenige contradictie off tegenseggen. Bij poene in de lijsten vermeldt.

59. Dat wanneer een veerman beneffens sijn volger alhier in de haven leijt en noch een derde van buiten inkomt, soo sal die derde inkomende wel een dobbelbeurt mogen doen, maer soo daer maer één schipper sonder volger in de haven leijt sal in sulk een geval de inkomende geen beurt mogen doen met beesten, wel verstaende een dobbelbeurt, maer sal alvooren een ordinaris beurt op Amsterdam moeten waernemen.

60. Dat van alderheijligen aff, sijnde den 1e november tot den 1e maert exclus ijmant tot Amsterdam is en geen ander veerman tot Amsterdam sijnde dat de veerman, die alsdan daer is voor off na sijn beurt sal mogen affvaren en wanneer noch één bij hem kooft en daer drie legdagen sijn, soo sal de eerste twee en de laeste één daer van hebben, doch soo er twee legdagen sijn sal elk daer één van genieten.

61. Dat een veerschipper die alhier met sijn schip in de haven kooft ten eersten aen de kaaij sal moeten halen ingevallen daer geen veerman aenleijt. En soo een veerman aen de kaaij leijt, soo sal die geene die naest aen de beurt is niet wederom uit de haven mogen seijlen voor en aleeer hij sijn beurt sal hebben waergenoomen. Bij poene van tien car. gls te appliceren als vooren volgens 't 5de artijckel. Uijtgenomen de oostervaerders dewelke vrij sullen sijn van aenstonts aen te leggen, maer sullen haer voorgenomen reijse mogen vervorderen, off seven dagen in de haven blijven leggen (als in het 31e artijckel is gesecht) eer sijn haer beurt mogen waernemen.

62. Dat de veerman gedurende de wintervragten, sijnde tusschen den 1e november en den 1e maert, niet van de kaaij sal hoeven aff te varen voor en aleeer hij vijff car. gls aen vracht kan maeken en soo hij dan die persoon off sijn goederen die hem hadde affgehuert onwillig was over te brengen sal hij in sulken gevalle verbeuren vijff gelijke guldens tot profijte van 't gildt En soo de veerman noch aen de kaaij leijt en andere persoonen meede willende varen sal de vracht koomen ten profijte van de affhuyjder, mits dat de inkomende persoonen blijven onder de vijff gls maer de veerman van de kaaij aff sijnde sullen de inkomende koomen tot profijte van de veerman.

63. Dat niemant van de veerschippers alhier in de haven leggende sullen vermogen na binnen te schieten, off de nootsakelijckheit moet sulcx ten hoogsten vereijsschen en sal ook niemant uit de haven mogen seijlen sonder consent van de super president, off in absentie van deselve van de presiderende burgemeester deser stede. Alles op poene van tien gls te appliceren als vooren volgens 't 5de artijckel.

64. Dat soo ijmant van de veerschippers om de oost van daen kooft off met een ligtingh off buitenbeurt na Amsterdam off op eenige andere plaetsen besuijden Stavoren geweest is, sal deselve

schipper niet leedig voorbij dese haven mogen varen na Workum, Hindeloopen off de reede off eenige andere plaatsen, noch hier aen één van beide hoofden te mogen leggen om alsoo de haven te schuwen en sich alsoo te bevrijden van de beurt, maer sal deselve hier eerst wederom in de haven moeten koomen eer deselve andere reijzen, soo om de oost off andere sullen mogen aanvangen. Alles bij poene van tien car. gls te appliceren als vooren volgens "t vijfde artijckel.

65. Dat bijaldien ijemant van de gildebroeders dese artijckels en ordonnantiën in "t geheel niet quame te observeren, maer deselve hier off daer in quame te misbruijken en overtreden, soo sal alsulk eenen gehouden weesen de poenen en breuken in de lijsten vermeldt aenstonts te betalen op uitspraak van de super president off, in absentie van deselve, van de president van de stadt en de respectieve overluijden. Dat niemant van de gildebroeders sal vermogen aen de magistraet deser steede te klagen off appelleren over de breucken, hem door den voorschreven president en ouderluijden opegelecht, voor en aleer hij deselve ten volsten sal hebben voldaan en betaelt.

66. Dat ingevalle ijmant van de gildebroeders gebreeckig off weijgeragtigh mogte weesen om sijn breuken te betalen, soo sal alsulk eenen onaengesien wie het sij, aenstonts door ordre van de super president (off in absentie van deselve van de president van de stadt) het veer ontseijt worden om hem van op "t veer te varen te onthouden en sal dien selven weijgeragtigen schipper op den ordinaris lot dagh van den 2e februarij een lot geweijsert worden en niet wederom toegelaten voor en aleer hij alle sijn breucken ten volsten sal hebben betaelt.

67. Dat een jegelijk van de veerschippers off gildebroeders gehouden sullen sijn alle misbruijken en overtredingen van dese artijckelen, tot hare kennisse koomende, datelijk aen de respectieve ouderluijden aen te geven. Bij poene dat soo ijemant wat verswijgt en hem bewesen wort dat hij sulx geweeten heeft voor ijder mael sal verbeuren ses car. gls, te appeleren als vooren volgens „t 5de artijckel.

68. Dat de overluijden van het voorschreven geldt niet sullen vermogen aen ijemant eenige affslag van breucken te vergunnen, maer sullen daer en tegen gehouden sijn alle boeten en poenen in desen gemelt na inhoudt van dese artijckelen ten volsten te vorderen, innen en ontfanghen, sonder eenige de minste oogluycinge dissimulatie off verdrach. Bij poene van voor goedgunnen geacht te sullen worden en oversulcx op ijder delict dat haer aengetoont wort na inhoudt van dese lijsten niet te hebben gestraft, verbeuren ses car. gls te appliceren als vooren volgens "t vijfde artijckel.

69. Dat ook een jegelijk van de gildebroeders tegenwoordigh op het voornoemde veer varende off die namaels op het selve mogten koomen te varen, gehouden sullen sijn alle dese artijckelen en ordonnantiën na haer uitterste te observeren en nacomen en haer moeten onderwerpen de poenen en boeten op ijder van deselve gestatueert en in desen vermeldt en tot bevestinge van deselve onder verbant van hare persoonen en goederen en submissie in forma dese artijckelen met namen en toenamen en hantmerken te moeten subscriberen en verteijkenen.

70. Dat alle duijsterheijt en misverstant uit desen te rijzen off ontstaan, alle questiën ende geschillen uit oirsake van dit off dat tusschen ijemant te vallen en in dese niet begrepen sijnde, sal staen tot dispositie en verklaringe van de Edel Agtbare Magistraet deser voorschreven steede Stavoren off desselffs gecommiteerden.

Van de vrage

	gls	strs	pen
71. Dat de veerman van ijder mensch op Amsterdam en vandaer op Stavoren voor vrage sal genieten twaleff strs.	-	12	-

Des soo ijemant bij „t vier in ‘t vooronder, roeff off durk begeert te sitten sal boven sijn vragt aen de veerman betalen 3 strs.	-	3	-
Van ijder kint dat vijff jaer oudt is tot twaleff jaer toe sal halff vragt betaelt worden en boven de twaleff jaer oudt sijnde heel vragt.			
72. Bij aldien ijemant een extra ordinaris schip wilde huijren, sal daervoor op Amsterdam te vragt moeten betalen negen car. gls.		9	
73. Van ijder kinderwieg op Amsterdam en vandaer op Stavoren sal te vragt worden betaelt twee strs.	-	2	-
74. Dat ijder mensch die sulcx begeert bij gelegentheijt van weer en wint tot Enkhuijsen uitgeset sal worden en daer voor te vragt betalen twaleff strs.	-	12	-
Doch soo hij met een schuijt daer uitgehaelt wort alsdan agt strs. van de kinders halff vragt als voorschreven.	-	8	-
75. Van een extraordinaire beurt soo op Enkhuisen als Medenblik sal te vragt betaelt worden ses car. gls.	6	-	-
76. Dat soo ijmant eenige penningen wil oversenden na Amsterdam off Enkhuijsen en vandaar wederom op Stavoren, sal gehouden weesen deselve penningen den schipper toe te tellen, off anders ‘t sackien daar hij ‘t geldt indoet toe te segelen en te verklaren hoe veel penningen hij in ‘t sackie heeft gedaen waervoor den schipper van ijder hondert tot drie hondert toe sal genieten drie strs. en boven de driehondert van ijder hondert twee strs. mits dat de schipper voor ‘t verlies sal responderen en instaan en de verlooren penningen realiter aen den eigenaer weder leveren, voldoen en betalen en restitueren, doch te verstaan dat ingevalle (‘t geene Godt verhoede) de veerman sijn schip kooft te verliesen, off schipbreuk kooft te lijden daervan sal vrij sijn.			
77. Van een brief sal te vragt betaelt worden twee strs.	-	2	-
78. Van een schippont vlas ses strs.	-	6	-
79. Van een schippont hennip sal te vragt gegeven worden vijff strs.	-	5	-
80. Van ijder schippont touwerk vier strs.	-	4	-
81. Van ijder schippont kaes ses strs.	-	6	-
82. Van ijder last teer sal te vragt betaelt worden één car. gls en sestien strs.	1	16	-
83. Van een vat teer	-	4	-
84. Van een ton asch, welverstaande van ijder ton boven een halff last agt strs en beneden de halff last ses strs.	-	8	-
85. Van een tonne zeep ses strs.	-	6	-
86. Van een kinnetie zeep twee strs.	-	2	-
87. Van een vaem oosters branthout agtien strs.	-	18	-
88. Van een vaam Noordsch branthout twaleff strs en de soo het binnen geleverd wort als boven veertien strs.	-	12	-
89. Van cardeels hoepen, te weeten het duijsent tot twintig strs off een gulden	1	-	-
90. Van tonne hoepen het duijsent veertien strs.	-	14	-
91. Van ijder schippont hop een Carolij gl.	1	-	-
92. Van een lakenbereijdersscheer twee strs.	-	2	-
93. Van een koffertie, reijskistie off een sak met goet twee strs.	-	2	-
94. Van een hondert pont ijser een str. agt penningen.	-	1	8
95. Van een quarteel traan ses strs.	-	6	-
96. Van een ledigh quarteel drie strs.	-	3	-
97. Van een ijder tonne butter twaleff strs, de halve en minder gedeelte na advenant.	-	12	-

98. Van een last hennipsaet een gl. drie str.	-	3	-
99. Van ijder last gart, haver off mout een gls drie str.	1	3	-
100. Van ijder last rogge off weijt en andere granen tot ses last toe inclus 1 gl. 5 str., boven de ses last ijder last tot een guld. twee str.	1	5	-
101. Van ijder hondert Spaensch alsmeede Westindisch en Straetszout agt guldens.	8	-	-
102. Van ijder hondert Frans zout seven gls tien str.	7	10	-
103. Van een vat Franse wijn bij 't oxhooft te reecken, ijder oxhooft tot twaleff str.	-	12	-
104. Van een oxhooft wijn agt str.	-	8	-
105. Van een aem wijn ses str.	-	6	-
106. Van een halff aem wijn vier str.	-	4	-
107. Van een anker wijn drie str.	-	3	-
108. Van een huijt off buijk leer twee str.	-	2	-
109. Van een ton lijnsaet 4 str.	-	4	-
110. Van een last lijnsaet tot twaleff ton 't last een gl. en sestien str. wel te verstaen tot vijff last toe inclus daer boven over ijder last een car. gl 4 str.	1	16	-
111. Van een sak rogge off erten twee str.	-	2	-
112. Van een ton vleesch vier str.	-	4	-
113. Van een bossjeuw carstaniën off nooten drie str.	-	3	-
114. Van een ben karsen	-	3	-
115. Van een groote reijskoffer ses str.	-	6	-
116. Van een ton kaetnooten drie str.	-	3	-
117. Van een kist ses str	-	6	-
118. Van een kip stokvis van 50 lb een str. agt penningen	-	1	8
119. Van ijder hondert pont stokvis 3 str, van ijder duijsent pont tot vijff duijsent toe een gulden, boven de vijff duijsent pont van ijder lb. vijftien str	-	3	-
120. Van een web linnen een str	-	1	-
121. Van een laken vijff str	-	5	-
122. Van een halff laken drie str	-	3	-
123. Van ijder stoffsak 1 str 8 penningen	-	1	8
124. Van ijder hondert pont salpeter een str	-	1	-
125. Van ijder hondert pont swavel een str agt penningen	-	1	8
126. Van een korff vijgen 2 str	-	2	-
127. Van een korff rosijnen drie str	-	3	-
128. Van hondert kalffsvellen vijftien str	-	15	-
129. Van het duisent raap off lijnkoeken een gl tien str	1	10	-
130. Van een duijsent hennipkoeken een gulden	1	-	-
131. Van ijder aem olij 6 str	-	6	-
132. Van ijder last coolsaet een gl agt str	1	8	-
133. Van ijder groff ton vier str	-	4	-
134. Van ijder smal ton drie str	-	3	-
135. Van 't groot hondert kleijn kapravens tien str	-	10	-
136. Van 't groot hondert groot kapravens vijftien str	-	15	-
137. Van ijder groot hondert Coperwijkse deelen twee gls	2	-	-
138. Van ijder hondert balkdeelen niet dicker sijn als 1 duijm twee gls tien str en die dicker sijn als anderhalff duijm sal van ijder hondert aen vragt betaelt moeten worden drie guldens	1	10	-
139. Van ijder groot hondert mosdelen een gl tien str	1	10	-
140. Van ijder hondert enkele barkoenen een gl tien str	1	10	-
141. Van ijder groot hondert dubbelde berkoenen twee gulden tien str	2	10	-
142. Van ijder groot hondert lange sparren een gulden tien str	1	10	-
143. Van ijder fleckerte balk vijff str	-	5	-

144. Van ijder balk lang dertigh en twee en dertig voeten ses str	-	6	-
145. Van ijder groot hondert seven ellens balken een gl sestien str	1	16	-
146. Van ijder groot hondert negen ellens balken twee gl 8str	2	8	-
147. Van ijder groot sestien ellens balken vier str.	-	4	-
148. Van ijder kleijne vijftien ellens balk drie str	-	3	-
149. Van ijder groot hondert groote juffers vijff car. gls	5	-	-
150. Van ijder groot hondert kleijne juffers twee guldens	2	-	-
151. Van 't hondert emmerstaven twee str	-	2	-
152. Van ijder groot hondert Frans claphout twee guldens	2	-	-
153. Van ijder groot hondert Hollands claphout vier gls	4	-	-
154. Van ijder wagenschot 8 str	-	8	-
155. Van ijder vat hout twee str	-	2	-
156. Van ijder pijphout vijff str	-	5	-
157. Van ijder hondert lb. siroop twee str	-	2	-
158. Van ijder sijde spek twee str	-	2	-
159. Wel verstaande dat gelijke vragt betaalt sal worden van hier op Enckhuijsen en de vordere plaetsen onder 't voorschreven veer begreepen en van daer ook soo op Stavoren			
160. Alle vragten van andere goederen die in dese artijckelen niet staan uitgedrukt sullen blijven op dienselven voet als voor desen gebruikelijk is geweest.			
Beeste vragten			
161. Eerstelijck dat ijemand die met seven, agt, negen off tien koeijen, peerden off ossen bezuiden Enkhuijsen tot Amsterdam toe gebragt wil weesen sal daer voor te vragt moeten betalen negen car. gls	9	-	-
162. Van meerder peerden, koeijen off ossen als boven gesecht is sal van ijder betaelt worden voor vragt agtien str	-	18	-
163. Van ijder oudt off overjaersch varken dat in een affgehuerde veerman gescheept wordt sal betaelt worden tien str	-	10	-
164. Van ijder spallingh gescheept wordende als boven agt str	-	8	-
165. De beestevragten op de Zijp en Colhorn sullen betaelt worden in dier voegen als hier vooren van besuiden Enkhuisen geseht.			
166. Van seven, agt off negen peerden, koeijen off ossen op Enkhuijsen, Medenblik off daeromtrent gelijk meede van daer op Stavoren sal te vragt betaelt worden ses carolij guldens	6	-	-
167. Ende van meerder peerden, koeijen off ossen als boven gesecht sal van ijder betaelt worden veertien str	-	14	-
168. De veerman die een dobbel off beestebeurt op Leijden off daeromtrent krijgt sal daer voor te vragt genieten van tien beesten en daeronder sestien gulden	16	-	-
169. Den ordinaris veerman sal van hier op Amsterdam en van daer op Stavoren voor een peert, os off koe over te varen te vragt genieten vier car. gls en van twee bij malkander ses gls en van drie tesamen agt gls	4	-	-
170. De ordinaris veerman sal van hier op Enkhuijsen en van daer op Stavoren voor een peert, os off koe te vragt ontvangen drie gls en van twee te samen vier gls en van drie bij malkander vijff gls	3	-	-
171. Den ordinaris veerman sal van hier op Amsterdam en Enkhuijsen en van daer op Stavoren voor ijder varken dat hij overvoert te vragt genieten ses str	-	6	-
172. Van ijder schaap sal den ordinaris veerman soo wel op Amsterdam als Enkhuisen en van daer op Stavoren te vragt betaelt worden drie str	-	3	-
Van ijder lam tot 50 toe 2 str	-	2	-
Doch soo deselve drie maanden off daerboven oudt sijn drie str	-	3	-
Van ijder kalff tien str	-	10	-

Het winterloon sal beginnen den 1e november inclus en eindigen den 1e maert exclus alsmeede het overleggen - 14 -

173. Voorts sal gedurende deze wintermaanden voor ijder mensch van hier op Amsterdam en van daer op Stavoren te vrugt betaelt worden veertien strs

174. Van hier op Enkhuijsen insgelijx veertien strs, welverstaande wanneer se door door de veerman tot Enkhuisen worden uitgeset. Anders wanneer deselve met een schuitien uit de veerman wordt gehaelt tien strs.

Van

Na welke alle voorenstaande artijckelen en ordonnantiën wij gesamentlijcke gildebroeders van ‘t voorschreven veer beloven ons te sullen reguleren en deselve in hare deelen en leeden (na ons uitterste vermoghen) observeren en agtervolgen en onderwerpen ons ten dien eijnde de poenen en boeten in gemelte artijckelen uitgedrukt, omme deselve in cas van misbruijk off overtredinge realiter ten volsten te voldoen en betalen op uitspraek van onse super president (off in absentie van deselve van de presiderende burgemeester deser steede) en onse respectieve overluijden. Dewelke wij alle daertoe versoeken mits desen om ons bij dese artijckelen te maintineren en te doen maintineren en de overtreders van deselve volgens ons accoordt en lijsten te straffen na behoren. En beloven wij gildebroeders verders aen de magistraet deser steede niet te sullen klagen nopens een off ‘t ander voor en aleer wij dese breucken ons opgeleijt ten volsten hebben betaelt en versoeken bij desen haer Agtbaerheden daertoe om van geen gildebroeder eenige klagte te willen hooren, die in gebreecke is van sijn geordineerde breucken te betalen en tot bevestinginge en nacominge van het bovengescreven verbinden wij onse persoonen en geen uitgesonderde goederen met submissie in forma. In kennisse onse gewoone verteekeninghe benefens de handen van onse gedagte heeren commissariën en secretaris deser steede als versogte getuijgen .

Actum Stavoren dese 14e februarij 1715.

Was geteekent: Jan Eijtsjes, Tiete IJkes, Jarigh Crellis, Wabe Pijters, Feijke IJoost, Focke Agges, Suijed Jelles, Dirk Jakobs, Elcke Sipkes, Doede Ages, Jan Sijnes, Jelle Tijmens, Tijs Sipkes, W. Jonckman, Wopke Piers, Cornelis Jarighs, Haere Doedes, Jan Santen in qualiteit voor mijn onder stonde Nos Tittes.

Geteekent P.S. Wiaerda (1715 – 67) Leijn Douwes, D. Radbodus.

Copia approbatie.

De magistraet der stadt Stavoren dese vorenstaande lijsten en artijckelen (door de gildebroeders van het veerschippersgildt alhier gepresenteert en overgegeven) hebbende gevisiteert en geexamineert, soo sijn deselve bij haer Agtbaerheden geapprobeert en geratificeert, approberende en ratificerende deselve mits desen en ordonneren de verschreven gildebroeders omme deselve punctuelijk te agtervolgen, bij poene en breuken in deselve vermeld. Authoriseren en gelasten verders den superpresident en overluijden van voornoemt gildt dese lijsten na inhoud van deselve te executeren en doen executeren sonder eenige de minste ooglujkinge, dissimulatie off verdragh en beloven deselve als dan bij dese lijsten te maintineren en doen maintineren soo des behoort.

Alsdus gedaen, geapprobeert ende gearresteert bij burgemeesters der stadt Stavoren bij malkander op den raadhuijse collegialiter vergadert sijnde.

Huijden den 20e februarij.

Ter ordonnantie van deselve getekent: D. Radbodus. 1715.

Burgemeesteren der stadt Stavoren op den raadhuise vergadert sijnde hebben op versoek van Jan Eijtsjes en Tiete IJkes (als overluijden van ‘t voorschreven gildt) aen de veerschippers alhier, om moverende redenen, toegestaen ende aen haer geaccordeert het navolgende:

Eerstelijck rakende artijckel 59: Dat een beurtman aen de kaaij leggende en geen scheepen meer sijn en een ander als dan van buiten inkomende, soo sal de inkomende in sulk een geval wel een dobbelbeurt mogen doen, als meede wanneer hier twee scheepen in de haven sijn, soo sal die gene die niet aen de kaaij leijt wel een buitenvrugt mogen aenneemen.

Ten tweeden, dat het 62ste gildeartijckel geobserveert sal worden in deser voegen, namentlijk dat de veerman geduirende de maant november vijff car. gls vragt sal moeten heben eer hij behoeft te varen, maer in de maant december en januarij sal de veerman vragt moeten kunnen maken de summa van seven car. gls en tien strs eer hij behoeft aff te stecken.

Ten derden, dat van ijder war entvogels te vragt betaelt sal worden vier penningen.

Van ijder kalkoen 12 penningen.

Van ijder haan of hen soo groot als kleijn vier penningen.

Van ijder war duiven, gerekent drie in een war, vier penningen.

Aldus gedaen, geaccordeert en gearresteert op den raadhuise, verschreven huijden den 20e februarij 1715.

Ter ordonnantie van haer Agtbaerheden, was geteekent: D. Radbodus.

‘t Navolgende van de resolutie bij de magistraet deser stede Stavoren in dato den 20e februarij 1715 genomen, sijn dese vorenstaende lijsten en ordonnantiën met de principale lijsten van ‘t veerschippersgildt gecollationeert en met deselve accorderende bevonden.

Actum desen 16e april 1715,

In kennisse van ons ondergeschreven burgemeester en secretaris. 47

Leijn Douwes, D. Radbodus, 1715.

Reglement van het Bakkersgilde uit 1671

Burgemesteren, Schepenen ende Raed der stede Stavoren doen cond, certificeren mits desen voor den gerechten waarheijt, alsoo ons met ootmoet te kennen gegeven hebben die gilde broeders ende luiden van ‘t backersampt, burgers van onser vooschr. stede, hoe dat in conformiteit van andere naebursche steden ende omme een behoorliken regel, ordinantie, goede zeden ende manieren onder burgeren ende luiden van eender hanteringe ende neeringe met geleijkheijt (soo veel mogelijk is) te mainctineren, hanthavenen ende onderhouden, aen ons versochten ende begeerde hun vergunt te werden ende geotroijeert een collegium, gilde ofte broederschap van haren hantwercke, streckende ‘t selve tot welvaren ende profijt soo wel van de gemeene burgeren als onderholdinge van de gene die van povere conditie befonden sullen worden onder den selve broederschap. Ende aengesien wij altijd genegen behooren te sijn omme het meeste profijt van ons onderdanen te soeken ende henlieden daer jnne te genoegen in gevallen wij hetselve sonder quetsinge van het gemene beste onser stede ende den ingesetenen van dien connen doen, hebben wij daerom henlieden desen haren benficieversoeck niet willen weijgeren besonder mede soo wij hetselve voor onse gemene burgeren *profitelijck* ende ‘t gerief *van dien befinden goed*, ojrbaer ende profitelijck te sijn *hierbij ge ..* dat alle gemeenten ende sociëteiten sonder *regels ende ordinantie lichtelijcken corrueren ende verfallen soo is ‘t dat wij henluijden* desen gildebrieff geotroijeert *geconsenteert ende gegeven hebben*, octrjeren, *consenteeren ende geven hen luijden* als noch mits desen in forma ende *manieren* soo volcht.

Volgens requeste vertonen die superintendent van „t backersampt onser stede Stavoren die articulen bij haer geextraheert wtt het gildebrieff der stede Bolsvert in foegen soo volcht.

Eerstelijck.

Dat die gildebroers met gelijcke foijnsen ende stemmen sullen alligeeren de electie van een ende kiezen enen uitten rade tot haren presendent die welcke oock soo president compt lange president kan sijn soo lang hij in den raade sal continueren. de magistraet toe.

Langer niet.

Ende daerbeneffens twee oldermans uijt die gildebroers, die sij daertoe befinden sullen bequaemst te sijn ende sullen alle saecken met stemminge gedecideert moeten worden.

Ten tweeden.

Dat niemant tot olderman gecoren sijnde hetselve sal mogen weijgeren. fiat.

Bij pene van jder te verbeuren ses cargls, te jmplojeeren d'ene derde part tot d'arme der gereformeerde gemeente, het tweede derdendeel tot onderholt van 't gild ende die resterende derdendeel sal vervallen aen de president van 't gild.

Ten derden.

Dat de president ende die beijde ouderluj die gildebroeders fiat.

op nieuwaersdach op het raedthujs te samen sullen doen comen *om stemminge* te doen om eenen olderman in plaets van den afgaende te kiezen ende sal alsdan den afgaenden *olderman* gehouden sijn reeckeninge te doen van *sijn ontfang ende uijtgaef* ter tijde sijn bedieninge *ende sal na 't slot van rekeninge* gehouden wesen

die overige *penningen aen den aenkomende* olderman te overhandigen *ende het boeck sal berusten* bij den olsten olderman. Dat gedaen sijnde *sullen die beijde olderluj met den presentent die stemmen opnemen of men gilden sal of niet ende soo men met pluraliteit van stemmen gilden sal sullen soowel de absenten als presenten contribuieren. Ingevallye daer meerder wert geconsumeert als bij het gild befonden sal worden te goet geweest te sijn ende imant weigerich sijnde hetselve te voldoen sal vervallen in die boete van ses cargls, te imploieren als foren.*

Ten fierden.

Sullen de presentent en die beijde olderlui macht hebben te manderen fiat

om het gilden eerlijck ende crijstelijck over te brengen, sonder eenige moeyte aen te rechten of malcanderen in water te sette of met crijt te bemalen. Sonder oock in 't gild te bruijcken snarenspeel, piepen, trommen, dansen. Item boijen ende droncken langs de straet te loopen.

Bij pene van dartich stuijvers te imploieren, die ene helft tot de armen der gereformeerde gemejte, d'ander helfte aen den presentent van 't gild.

Ten vijfden.

Soo twe van die gildebroeders met malcanderen met bosen moede fiat.

twisten ofte kievden in het gildt sullen verbeuren elx dartich stuijvers.

Voor den mesluckinge in toorne ses car. gls. Voor pluijsharen ende fuijstslagen drie car.gls. Dese breucken te imploieren d'een d'and' derdendeel aen den presentent van 't gildt, d'ander derdendeel aen de voornoemde arme, het resterende derdendeel tot profijt van 't gildt. Onvermindert ende onvercort die magistraet der stede hare actie tegen die deliquanten. Doch indien die *president ende die ouderluj* sich mochten vinden besvaert *te sijn in die exsessive delicten te korrigeeren, dat sij in dien gefalle den magistaet te hulpe sullen mogen nemen.*

Item ofte imant van de voorschr. gilde wiste dat een ander gedaen hadde tegens den ordinantie sal 't selve gehouden sijn den presentent ende oldeluj te kennen te geven. Bij pene van dartich stuijvers, te imploieren als vooren, elcx een derdendeel. Ende indien imant van de gilde in eenige van die penen vervallen mocht sijn, stijgende tot drie cargls ende daer onder, sal die jongste olderman sijn gehouden die selve penningen in te vorderen. Bij pene van in soo veel te vervallen als waer inne bevonden worden niet te vermoegen.

Ten sesten.

Wanneer een gildebroeder ofte gildesuster geraeckt in Gode te verster- fiat.

ven sullen de gildebroeders ende gildesusters den versturven eerlijcken ter begraffenisse helpen sonder eenige supersitie. Te verbeuren die absenten t'elcken reijse ses stuijvers indien daer gildebroeder noch suster met den overledenen ter begravinge is geweest, nootvendiche saecken utgesondert, des dat die naeste bloetverwanten van de versturvenen hetselve den bode sullen aenseggen om ter begravenisse gebeden te worden. Doch dat de laeste in 't gildt comende den versturvenen sullen draeghen. Ende die aldaer laeste sal bode sijn, die tot dien fijne die penningen aen die gildebroeders sal ombrengen.

Welcke penningen die gildebroeders die bode op het kerckhof weder sullen restitueren, die mede ter begravinge sijn geweest. Ende die bode sal gehouden wesen die absenten haere penningen utt haeren huijsen te halen met die gealigeerde breucken van ses stuijvers. Welcke breucken sullen ghelick worden gejmploiert tot profijt van 't gild. Oock sal die bode gehouden sijn ten dienste van den presentent ende die *olderluj te staen* indien sij het gild om jets nootsakelicks *versoecken* bij

malcanderen te hebben ende ingefallen hen eenigh *gildebroer* nae denonciatie van dien bode mochte *absenteeren sal meede t'elcken verbeuren ses stuijvers. Mede gehelick te imploieren tot profijtvan 't gildt. (nootsackelicheit exempt).*

Ten sevenden.

Sal niemant voor een *gildebroeder* aengenomen werden noch "t fiat.

voorschr. ambacht mogen opsetten voor ende alear hij burgerschap sal hebben gewonnen. Daer en boven eerlijck levende niet in hoerderij sittende, mits oock doende den proba ofte proef dien hij nae in handen der politien met bijwesen der keurmeesters gehouden is te doen ende daer te neffens het gildt winnen voor vier rixdaelders, "t stuck 50 stuijver doende. Die twee rixdaelders tot profijt van die voorgenoemde armen, één aen die president, één tot profijt van "t gild.

Doch die *gildebroederssoone* sal voor twee rixdaelders aengenomen worden, ingelikx een soone van een verstorven *gildebroeder*. Ende ofte een *gildebroedersdochter* aen den voorschr. *gildebroeders* hijlekende, sal haer man voor half gelt het gild mogen winnen. Den voornoemde twee rixdaelders sullen werden *gejmplojeert*, de helfte aen de voorseide armen, die resteerende helft aen den presentent ende aen het gild, elx die gerechtelijke helft. Indien imant een burgers ende sone beide sijnde, sal voor niet voor *gildebroeder* werden aengenomen, mits dat hij sal doen den proef ende betaalen *den proefmeester* die gerechtigheit daertoe staende als *andere te weten* 50 stuijvers.

Ten achten.

Dat geen knechten in "t voorschr. gild tot den proef te sullen doen sullen. Dese wort verstaen toegelaten worden voor ende alear sij twee jaren bij een aengaende vreemde *meijster* hebben gearbeit ofte gewoont ende het ambacht knechts ende geen hebben gedaen ende sullen daervan schuldich sijn te tonen burgers ofte genoegsame attestatie ofte bewijs. burgerskinderen.

Ten negenden.

Dat niemant in den voorschr. *gilde* mogen sijn ofte hij sal self fiat.
een oven hebben, daerinne backen naer inhouden der politien.

Ten tienden.

Dat niemant van de freemdelingen ofte buijten dese jurisdictie haer Dese wort tege woninge hebben, hier ter plaetse met uijt heemsche broden mogen standen, exempt comen om te vercopen, exempt den jaerlicxen merckt ende kleijnroggen.

bovendien gehouden wesen het voor den selven prijs te geven als die *backers* ende *gildebroeders* deser stede. ende haere merckt te holden daer het haer van de *magistraet* sal werden geordineert, sonder een ander plaets als haer die *E. magistraet* heeft geordineert met haer broot vercopinge te mogen wesen ende dat naer inhoud der politien.

Bij pene te verbeuren het broot ende jder broot een golt gulden.

Ten elften.

Dat die burgers deser stede broot te coop sullen mogen houden sonder fiat.

het gild te behoeven winnen, mits dat sij het broot sullen moeten laten backen van een *gildebroeder* van het *backersgildt* deser stede en het selvige niet minder vermogen te geven als de geroerde *gildebroeders*.

Dat oock den *gildebroeder* niet vermach aen soodanige brootvercopers *deser stede* haer hetselve minder te geven als 4 *penningen* het geheel roggensbrood als die *ordinaris* settinge. Ende een *stuijvers* wittebrood

2 penningen ende die *particuliera burgeri* ende *huisluij*, geen slijters sijnde sal den *gildebroeder* haer selve *generaljck* soowel wel roggens als tarwebrood niet minder als den *ordinaris* settinge mogen *geve*. Ingelikx sullen sij dieregelijck wittebrood oock niet minder aen de *particulier* als twe stuijvers. Alles bij pene contrarie desen doende sal vervallen in een boete van ses car. gls te *ijmplojeren* als vooren.

Elx een derden

Ten twalefden.

Dat die slijtters ten plattenlanden sullen hebben tot geniet van een fiat.

geheel roggensbrood 8 pen. Van een pond wittebrood 2 pen. Ende geen *gildebroer* sal vermogen aen die schipper het broodt halende voor die slijtters ten plattenlanden meer te geven als 4 pen. van vijf

geheele roggenbrooden. Bij faute van sulx te verbeuren ses car. gls te implojereren als voren.
Ten dertienden.

Sal oock niemant van nu voortaan mogen bij dese straten omgaen met fiat.
warme roggen ofte met ander brood. Het sij hoedanich dat is omdat selve te vercopen, noch oock
hetselve totte slijters huijsen niet vermogen te brengen. Alles bij pene te verbeuren t'elcken maele ses
car. gls, soo dickmael eenich gildebrouer befonden wort hetselvige te doen.

Die geseijde breucken te jmplojeeren als vooren.
Ten feertienden.

Dat den enen gildebrouer den ander sijn knecht niet mogen fiat.
onderwinnen ofte oock te wercke stellen, ten ware met consent hij van sijn voorgaende mr. was ontlast
ende befrijt. Bij pene van ses car. gls te imploieren als voren.

Ten vijftienden.

Sullen alle knechten 't elckemael haer bestedende bij een ofte fiat.

*bij een verscheiden meester in desen gilde om te arbeijden sal gehouden sijn te betalen tot profijt van
den gilde twalef stuijvers.*

*Al waert saecke dat die knecht hem tweemaal in een..... bij een meester hem bestede, voor 't
welcke die mr sal schuldich sijn te responderen mits hetselve weder van der knechts arbeidsloon sal
vermogen aftrecken.*

Ten sestienden.

Ingevallen een mr. sijn knecht oorlof gaven binnens tijt ende tegens fiat.
sijn dank ende wederom een knecht binnens tijts ende tegens sijn mr. wille wech *ginck* sullen die mrs
ende die knechts respectievelijk gecorrigeert worden tot diskretie van den president ende die bejde
ouderluij.

Ten seventienden.

Sal een jegelijck gildebrouer alle jaren contreboueren tot profijt fiat van den gilde twee gl tien
stuijvers, voorts die gildebrouer het hantwerck ofte ambacht exercerende noch daer en boven te
betalen tot profijt van den gilde soo veel guldens als hij aen maelloon consumeert, ider gulden eenen
stuijver sonder meer.

Ten achienden.

Den gildebrouers wort belast soo een gildebrouer tot armoed mochte komen te vervallen, dat het
voorschr. gildt gehouden sal wesen d'selve te onderhouden.

Negentiende articul.

Ten laesten als bij de president ende die ouderluij silentium wort afgeklopt sal ijder gehoor geven. Bij
pene van ses stuijvers tot profijt van den gilde. Terstont op te leggen ende te betalen sonder eenich
vertreck. Welcke voorschr. articulen bij ons wel rijpelijck ende met neersticheit geconcipteert,
gemaect ende overgelesen ende gesien wesende, hebben wij dien geapprobeert, geconfirmeert ende
voor goet aengesien. Approberen, confirmeren ende voor goet aensien deselve als noch bij desen met
overleveringe van desen tegenwoordich voor een genoehsaem ende volcomen gildebrieff van de gilde
ende societeit van de backers voorschr. Alsoo ingevallen uijte voorschr. articulen eenich duisternisse
van voorschr. articulen ofte inconuenienten mochte *gebeuren* ende ontstaen tot veranderinge van tijden
ende diergelicken te sullen staen ende reserverende tot verclaringe van ijder diergelicken te sullen
staen ende reserveren tot verclaringe voor die magistraet deser stede ende indertijt sampt den
president ende die ouderluij van 't gild. Daerbij gefoecht datte voorschr. gildebrouers sampt allen
anderen in desen gildebrieff benoempt den voorschr. articulen gehalten sullen wesen te onderhouden.
Bij pene daerinne benoempt. Welcke penen niet sullen stijgen tot prajuditie deser stede ende den
fiskaal van dien. Ende sullen die selve penen soowel als andere contributien bij ons ende onse
sucsesoren ende tegen den onwillige betaelder metterdaet ende sonder figuren van rechte worden
geexecuteert tot profijt van den gilde ende behoudelijck die geexecuteert sijn recht ende actien ter
contrarie soo verre sij vermenen sal eenige te hebben ofte actien te willen stellen.

Alles in forma.

't Oirconde hebben wij desen met ons stadtszegel ad causas ende presiderende burgrmr. bevestigt ende voorts hebben de gildebroeders desen met hun gewoontelijken subscriptien bevestigt ende verteekent den 1e marty 1654.

Onderstont 't stadtssegel in groenen wasse ende met een wit papier overtogen.

Besijden stonde ende was verteekent: O. Geldorp, Hilbrant Diorres, Aarndt Alberts, Sijbrant Cornelis Wetzens, Harmen Reijns, Broer Hessels, Balingh x Pijtters, Ipe Tiercks, Pijter Everts, Agge Alberts, Scholte Scholtes, Dit is Gerrijt Lammerts eigen gesette handmerck. Wiggle Hessels Hanije, Wouter Eijmberts met halen.

Coll: concord: cum orgl:

In kennisse van mij secr., den 10e january 1671 J. Fockens 26 1671.

Reglement van Glasschrievers, Glasmakers, Cladschilders en Farvers 1655

Articulen geconcipteert ende gemaect bij mr. glasschrievers, glasmakers, cladschilders ende farvers binnen den stede Stavoren waerna ende nae de generale articulen op den gilde van den timmerluijden ende metselaeren alhier voren geregistreert zij luijden ende andere naecomende gildebroeders voortaan hen punctueel sullen hebben te reguleren.

De burgemeesteren aengegeven, op den welcke sij versoecken approbatie ende ratificatie in forma als volcht.

Op huijden den 7 febr. 1655, den burgemeesters, schepenen en raedt der stede Stavoren op den raedthuijse wettelijk vergadert wesend, hebben deselve nae gedane examinatie geapprobeert ende geratificeert, approberen ende ratificeren mits desen in voegen hierna in margine derselver geannoteert staett. Bevelen eenen ijder bij poene daerinne verhaelt deselve te achtervolgen. Actum, ter ordonnantie derselver: Jan Jacobus Haersma 1655.

fiatt, exempt de cladschilders en-de farvers die buijten desen werden toegelaten.	Eerstelijk sal niemant tot desen gilde toegelaten worden, noch in desen stede Stavoren noch jurisdictie van dien voor meijster sal mogen wercken voor en aeler hij "t recht van "t burgerschap sal hebben gewonnen ende den gerechtichheit des gilden sal hebben voldaen
fiatt	Ten tweeden dat oock niemant tot den gilde sal werden toegelaten voor ende aeler hij sijn proeff sal hebben gedaen ende gemaect, sierlijck nae den konst.
fiatt	Ten derden sal een glasschriever tot sijn proeff gehouden zijn te maecken een constich geschreven ende gebacken perck staende tot approbatie ende welmenninge van de gildebroeders dies verstaende van "t gilde voorschr.
fiatt	Ten vierden sal een glasmaecker gehouden wesen tot sijn proeff te maecken drie saecken, wel constich toegesneden ende samen gebrocht, staende tot correctie als boven.
fiatt	Ten vijften. Soo ijmand sijne proeff wel gedaen heeft sal inden gilde toegelaten worden, mits betaelende voor de gerechtichheid van dien

Reglement van de Kleermakers en Snijders uit 1664

Articulen geconcipteert bij de mrs snijders ende kleermakers binnen der stede Stavoren, waerna zij luijden en ander naecomende gildebroeders voortaan sich sullen hebben te reguleren. Op welcke zij versoecken approbatie, conseil ende ratificatie van mijn heren die burgemeesteren ende regenten der stede Stavoren voorschr. als volcht.

In de marge:

Op huijden den 26 februarij 1669, burgemeesteren ende schepenen ende raadt der stede Stavoren, op den raethuijse vergadert wesende, hebben d"selve articulen nae gedane examinatie geaprobeert ende geratificeert, approberen ende ratificeren mits desen in voegen hier nae in margine derselver geannoteert staet. Bevelende een ijder bij pene daerin verhaelt d"selve te achtervolgen. Actum uts. In kennise van mij secretaris. Jan Haersma.

1.

Fiatt Eerstelijck dat alle wollen naeijsters deser stede van dese articulen vrij sullen wesen ende daeronder niet mede sullen werden gerekent nochte beswaert, dan dat zij haer hantwerck vrij sullen mogen doen.

2.

Fiatt *Ytem sal geen vremdt persoon, geen burger ofte burgerskint zijnde, om den gilde te mogen winnen werden toegelaten voor en alear hij hebbe betaelt voor de gerechtigheijt van dien sesthien carolus gulden tot 20 stuijvers 't stuk.*

3.

Fiatt *Van welcke penningen de vierde part sullen converteren aen de arme onser gereformeerde gemeijnte, de resterende drie parten tot profijnt van den gilde.*

4.

Fiatt. *Sullen die burgers ofte burgerskinderen om den gilde te winnen moeten toegelaten worden mits betalende agt carolus gulden, te converteren naer advenant als voren.*

5.

Fiatt. *Die in den gilde begeert te zijn sal gehouden wesen sijn behoorlijcke proeff ofte meesterstuk te doen, nett geteijkent ende ook een goet getuijgenisse van zijn laeste mr. aengaende het naijen.*

6.

Fiatt. Sal den proeff bestaen in dese navolgende stucken als te weten: een mans pack kleren, een mantel, een vrouwen manteltje, een paer kousen. Alles constich ende wel geteijkent.

7.

Fiatt. Sal den proeff naerdatt hij gedaen is werden gekeurt ende opgenomen van twee mrs. snijders daertoe verordineert ten overstane van één utt die voorschr. magistraet.

8.

Fiatt, mits Indien imant bevonden wert zijn proeff niet wel gedaen te hebben sal daervoor betaelen ses car. gls ende een halff jaer bij een goet mr. arbeijden eer hij wederom mach werden toegelaten om den proeff te doen.

9.

Fiatt. Doch sall d"oncost over den proeff te vallen bij den proevenier werden gedragen.

10.

Fiatt, mits *Sal ymant een vremde wesende den proef gedaen hebbende betalen ½ ton den gildebroeders vereren een tonne hollants bier.*

11.

Sal een burger ofte burgerskindt met een half tonne naer advenant mogen volstaen.

12.

Fiatt. *Sal niemant die den gilde niet en heeft gewonnen alhier geen werk mogen maken ofte leveren aen ymant van onse burgers ofte haer gesinne, directe ofte indirectelijck. Bij pene van een goutgulden van elcke stuk werk voor de eerste 55*

mael. Voor de tweede mael twe g. gulden. Voor de derde mael drie g. gulden ende het werk dat bevonden tot profijnt van 't gilde.

13.

Fiatt. Soo ymant van de gildebroeders eenich werck voor ymant hadde gemaect dat qualijck ofte bedorven was, soo dat den gene dien het werck genoten had clachtich valt aen den gilde, sal verbeuren voor eerst zijn arbeidsloon tot profijnt van den gene dien het werck genoten heeft ende daer en boven den eijgenaar helpen dragen zijn geleden schade aen den laeckens ende stoff,

tot dicretie ende na waerde van dien. Mits soo
het werck bevonden word bedorven te sijn.

14.

Sal sodanigen gildebroeder aenden gilde voorschr. verbeuren twee car. gls voor den eerste reijse. Ende de tweede reijse vier car. gls ende de derde reijse acht car gls, met verbod om zijn handtwerck niet te mogen exerceren voor de tijt van een jaer.

15.

Fiatt. Sullen sodanige werken worden gecorigeert ende staen tot interpretatie van soodanige personen in den voorigen 6 articulen verhaelt.

16.

Fiatt. Sal niemant van den gildebroeders eenigh leerlingh het sij knechtje ofte meijnsken mogen aennemen om te leren ofte sal aen den gilde betaelt werden terstont als het leerlingh te werk gestelt wort ses carolus gulden. Comende den mr. ende leerlingh elx de helft ten laste. Ten zij het anders in haer contract ware bedonghen.

17.

Fiatt. Sal een kindt dat arm is ofte van de diaconij besteedt werdt van "t voorgaende articul vrij zijn ende den gildebroeder ofte mr dien soo danigen kint aenneent met ses stuijvers aen den gilde te geven mogen volstaen.

18.

Fiatt, mits Sal niemant van de gildebroeders elx anders knechtje ofte meijnsken mogen die penen te ontlocken, ontrecken ofte onder huijren, tensij ofte hij van zijn vorige mr. is appliceren ontslagen.
als voren. Bij pene van drie car gls.

19.

Fiatt, mits.. Sal niemant enich knecht ofte meijnsken, die bij een ander besteedt is (onaengesien de tijt hoe lange) mogen te werck stellen voor ende alleer hij ofte sij met d"vorige mr. in vruntschap is veraccordeert ofte de tijt behoerlijcken heeft voldaan. Bij pene van 30 stuijvers.

20. .

Soo een mr. een knecht ofte meijnsken gheen leerlingh

21.

Soo een mr. sonder wettelijcke sijn knecht ofte meijnsken weijgerde te loonen sal op des knechts ofte meijnskens klachten gehouden wesen hem ofte haer op tijt.... te betaelen. Bij pene van 30 stuijvers.

22.

Fiatt. Sal ook een verarmpt gildebroeder, ofte ook een vrembt persoon, een reijziger, van den hand werck zijnde werden geassisteert ende van den gilde naer haer vermogen soo veel doenlijk is geholpen werden.

23.

Fiatt, mits d" Sal niemant van de gildebroeders ofte sijn knecht ofte meijnsken (door last van penen te hem) bij de huijsen gaen naijen ofte aen den gilde betalen daeghs een stuijver. appliceren ende sulx gehouden weesen aen den keurmr. aen te seggen als voren. Bij pene van een gulden.

24.

Fiatt, mits d" Sal niemant van de gildebroeders ofte haer vrouwen ofte vrienden tot eenige penen te huijsen mogen loopen om het werck te vragen om elckander soo te appliceren onderkruijpen. als voren. Bij pene van ses carolus gls.

25.

Fiatt Sal niemant vermogen het werk te maken, dat een ander heeft gesneden, als Te appliceren met believe van dien die het gesneden heeft. Bij pene van 30 stuijvers.
als voren

26.

*Een gildebroeder ofte sijn vrouwe ofte sijn kint sullen alle gildebroeders ofte ten minsten hare.....
gehouden wesen mede te begraffenisse te gaen. Bij pene van 6 stuijvers.*

27.

Sal den jongsten van den gildebroeders.....soo lange blijven totdat een ander.....hem verlosse.

28.

Sullen wtt de gildebroeders gekosen werden twee keurmr, die welcke ten overstaen van een
magistraetpersoon des gildessaecken ende questiën sullen termijneren. Ten ware den gilde met hunne
keurmr. twisten, sal sulx gelijck alle andere saken bij de voorschr. magistraet werden gedecideert.

29.

Fiatt. Sal alle jaeren in plaetse van de affgaende keurmr. een nieuwe keurmr. bij den gilde werden
gekooren. 57

30.

Fiatt. Sal den ousten keurmr. hebben den ontfangh ende wttgave van den gilde ende daeraff houden
boeck ende bij sijn affgangh datselve weder leveren in handen van zijn volgende keurmr. met slot van
rekeningh, reliqua ende enige penningen, bij den boeke sijnde, daer bij overhandighen.

31.

*Fiatt. Sullen de gildebroeders elx ander niet mogen schelden ofte iniureeren. Bij pene van ses stuijvers
aen den gilde te verbeuren. Voor een vuijstslagh een daelder. Onverkort den fiskael ende den E.
Magistraet haer recht tegens soodanige.*

32.

Alle duijsterheijt..... te rijzen ofte te ontstaen geschillen wtt oorsake van desen tuschen ijmant te
vallen ende in desen mede niet verfatet noch begrepen zijnde sullen staen tot dispositie ende
verclaringe van den Magistraet ofte wetholders der voorschr. stede ofte desselffs gecommiteerden.

Alle welcke voorschr. ende hiervoor verhaelde articulen wij ondergeschr. snijders ende gildebroeders
beloven te achtervolgen, onderhouden ende naegaen. Daervoor alle onse goederen, geen wttgesondert,
hipothecerende ende ten onderpant stellende. "t Oorconde..... ware kennisse hebben wij desen
met onse gewoontelijke hantschrievingh bevesticht op vrijdag den marty 1664.

Piter Olpherts Mr. Jacob Jansen 37 Cromma

Pieter Pieters 1664.

Jan Jan.... Jochum Sanders

Gert Ja.....

Verpachting stadsaccijnzen op dranken (wijnheren en bierstekers) ca 1715

Articulen ende listen geconciepirt ende gemaakt bij burgemeesteren en vroetschap der stede
Stavoren, op den raathuise bij malkanderen vergadert wesend, op "t stuck van verpagtinge van
stadslisten excies.

In voegen ende manieren als volgt.

In den eersten

sal de pagter genieten van ider aam wijn, "t sij Rinse, Spaanse, fiatt

Franse brandewin ofte andere winen en hete wateren, soo vele buiten als binnenlants, de somma van
ses car. gls, d"minder + meerder gedeelte naar advenant dat de tappen uitgesleten wert. Welverstaan
nogtans dat de burgers en ingesetenen voor hun selfs drinken niet meer sullen betalen als thien
stuijvers van "t aam en minder gedeelte naar advenant.

2.

Dat van ijder ton bier, uit- of inlandsche bieren van vier car. gls ende daerboven, fiatt
verkogt hebben bij hardharbargiers droogsliters ende die te sleete uijtgetapt collecteur betaalt sal
worden dog sullen de burgers van ... 58

3.

Dat fiatt
..... boeten betalen. Bij pene van reale excutie

4.

..... waarden, harbargiers, gastenhuisen en ander desen impost subject sijnde fiatt gehouden sullen wesen de impost van sijn ingeleide bieren ende winen betalen bij aangevinge ende van „t sedel

5. Dat imant, contrarie van dien bevonden wert, enige bieren ofte fiatt winen sonder cedel ingeleit als bij kannen, kruiken, emmers en andere vaten gehaalt te hebben, sal verbueren deselve en daertoe boven nog tot pene en bruecken van ider stuk 20 gouden vrijse ridders te betalen

6.

Dat geen wijnheeren, bierstekers soo wel van binnen als buitenlansche bieren, fiatt burgers ende inwoonders en quantiteit nogte vreemdelingen geen wijnen nogte bieren des stads excijs onderworpen sijnde, binnen deser stede ofte jurisdictie sullen mogen voeren, voordat sij de pagter ofte collectuer e qualiteit pertinent hebben aangegeven, dier volgens geen winen noch bieren uitgeset en gelost nog in huijsen ofte kelders opgeslaagen mogen worden sonder cedel. Bij verbuerte van deselve en daerteboven tot pene ende bruecken van 10 gouden vrise ridders.

7.

Dat de bierstekers gehouden sullen wesen de aangevengd van hun bieren fiatt te doen veertien duim last. Bij pene als vooren.

8.

Dat ook bierstekers van de uit en inlansche winen nog bieren buijten fiatt haare huijsen sullen mogen uitsetten omme ofte gevent te worden tenzij dat collecteur eerst en sal hebben behoor ende daer af cedul sal hebben bekoomen winen ende bieren laten dragen duer dragers. Bij pene ende bruecken als vooren.

9.

Dat ook de bierstekers uitlansche bieren geen..... fiatt vermogen te vervcoopen nogte Verbuerde van deselve ende daert..... ... stuk een pont vlaams

10.

Dat ook de brouwers en biersteckers van de ingebrouen bieren Welverstaende dat deser stede ofte imant anders geen bieren bij ton, halff en verndel de uijtsliters, drooge van dien mogen uitsetten nog verkopen aen waarden en harbargiers, gastershuijsen van drooggastershuijsen nog uit slijters de bieren van 3 Eerst en alvooren behoorlike cedula van pagter ofte collectuer gulden ende daerende dat deselve door de stadsbierdaggers gedragen sullen moeten onder van impost werden daaroff hebben betaalt den impost van ijder ton 3 ll 10 vri sullen sijn.

stuiwers dat de dragers genieten van ijder ton in de uitslitershuizen twee en minder gedeelten naar advenant. Bij pene ende bruecken van tien gouden vrijse ridders stuk.

11.

Dat de brouwers ende bierstekers van de ingebrouen bieren, geen bieren bij ton, fiatt haff en minder gedeelte van dien aan de bierstekers van de uitlansche bieren mogen uitsetten, venten, nog verkopen. Bij pene van tien gouden frise ridders op ijder stuk te verbeuren.

12.

Dat ook de wijnheeren, bierstekers en brouwers deser stede geen wijnen nog bieren fiatt op sondagen ofte hoogtidagen, nogte ook op andere dagen voor sonne op en na sonne ondergang mogen uitsetten, venten nogte verkopen binnen deser stede.

Bij pene telken maal te verbueren 10 gouden frise ridders.

13.

Dat ook de brouwers, bierstekers ende uitsliters deser stede nogte nimant bij can, fiatt kruken, emmers vaten ofte de waarden, harbargiers en gastehuisen sullen verkoopen. Bij verbuerte van deselve en daar te boven drie pont vlaams van koper brouwers deser stede sullen

14.

.....
15.

.....behoorlike rekeninge te doen te verstaan 3 ton voor en aan wiens sij hun ingevoerde bieren hebben gevent en uitgeset ter presentie en int van presideerde burgemeester en

16.

Dat soo ijmant hem daarin weigerig geraakt te stellen, sal voor de eerste fiatt maal verbuert hebben een pont vlaams, voor de tweede maal twe pont vlaams en voor de darde maal van ijder stuk 6 car gls, dien sij ingevoert hebben.

17.

Dat bijaldien den bierstekers geen behoorlike rekeninge nogte aanwisinge, fiatt aan wiens sij deselve hebben gevent en uitgeset conden doen sullen van ijder ton te kort sijnde aan pagter te betalen 6 car. gls, deselve naar advenant.

Alles bij pene van reale executie als men gewoon is stadspenningen te vorderen.

18.

Dat den pagter gehouden sal wesen alle maanden precis den preces en fiatt in subsentie den sequens en ofte den naast daar aanvolgen burgemeester samt secretaris enstelik tot de voorschr. rekeninge en peilinge van dien te versoeken, niets betalen voor de rekeninge en secretaris elk twee car. gls en voor tot salaris dog in gevalle de preces sullen verbeurt hebben elk ses car. gls de magistraat de eene helft. De andere helft tot profit van de arme alhier.

19.

Dat ten contrarie agtig ofte weigerig mogte s fiatt
.... van bierstekers op te twee pont vlaams

20.

Want mede de pagters mitsgaders waarden, harbargiers en ingesetenen deser fiatt stede wel expresselijk geinterdieert en verboden om geen uitcoop be..... om dese stadordonantie excis te maken. Direct of indirecte. Bij peene ende brueken van een pont vlaams bij waarden en ingesetenen deser stede te verbueren en bij pagters te verbueren gouden frise riders. Te appliceren als vooren.

21.

Opdat de voorgaande artikelen des beteren, volkomener geobserveert, onderhouden fiatt en nagekomen sullen werden, soo wert den wagtmeester en bierdragers, mitsgaders de officieren van "t vaandel hier binnen Stavooen garnisoen houdend, sampts de gemene soldaten van dien, bij desen geautoriseerd, ale de winen en bieren dien sij bevinden niet aangegeven ofte buiten ordinantie op sondagen ofte voor en na sonondergang gedragen ofte geslukt worden als verbuerte en voor eijgen mogen aantasten, sonder eenige respekt te nemen op personen die deselve uitgeset ofte toegedragen sullen werden.

Dat de magistraat deser stede tot haar believen tot versekeringe van pagter en pagtpenningen een collectuer sullen stellen, sonder dat den pagt voorschr. daarin sal hebben te seggen.

Dat de pene ende brueken vooren verhaalt, geapliceert sullen werden en de magistraat elkes geregte derde part.

Reglement van het wagnaarsgilde uit 1715

Articulen en lijsten bij de superpresident en voerlieden van het wagnaersgildt binnen Stavoren geconcipieert en beraamt. Na dewelke voorschreven voerlieden binnen voornoemde steede haar punctuelijk sullen hebben te reguleren en bij alle en een ieder burger en ingeseten als meede vreemdelinge haar sullen hebben te gedraagen. En sijn deselve als volgt:

Eerstelijk sal niemant in den gilde der wagnaers worden toegelaten voor en aleer hij burger is deser steede.

Ten tweede sullen alle degeene die in 't gildt koomen moeten sijn personen, hen de reed verstaande en een ijder reijsiger met goede ende civile redenen bejegenen.

Ten derden sal niemant tot den gilde in den reed worden toegelaten, ten sij hij voorsien is van twee bequame peerden en een verdekte en twee andere wagens om de dienst van de reijsigers te kunnen observeren, als meede een sleed om bij de winter de reijsigers te expediëren.

Ten 4den sal ook niemant der wagnaers sich verstouten om met haer peerden en wagens te rijden voor en aeler die door den superpresident van 't voorschreven gilt ten minsten 's jaerlijcx off na sijn welgevallen voor goedt sijn gekeurt om de reijsigers dienst te kunnen doen en daer over de reveu sal hebben gedaan. Tot welke visite den superpresident verpligt sal sijn en bij nalatigheijt van sulcx verbeuren twee guld. tien stuivers en sullen de 61 gildebroeders insgelijken verbeuren twee guld. tien stuivers, bij sooverre sij op aenkundinge van den president om haer te visiteren sich niet gereedt hielden. Alles ten profijte van 't gildt.

Ten 5den sal ook niemant sijn reed en gerechtigheijt van dien mogen verhandelen off hij sal te voren, off aenstonts na de verhandeling, den superpresident daer van notificatie doen, bij verbeurte van drie car. guldens ten profijte van 't gildt.

Ten 6sten sal het ter arbitragie van den superpresident staan off hij de handeling voor goedt gelieft te keuren off niet, opdat het gildt altoos in goede ordre en van bequame personen magh worden bedient.

Ten 7den sal een ijegelijk gildebroeder op sijn beurt aenstonts moeten veerdig sijn te rijden en de passagiers minnelijk bejegenen en dienstelijk expediëren bij verbeurte van de contra-henteum aen 't gildt te betalen twaleff stuivers.

Ten 8sten sal een jegelijk burger het regt hebben om een gildebroeder te mogen winnen op die plaetsen daer de reed leijt, des dat het hem voor een reed alsdan sal verstreecken.

Ten 9den sal geen burger een vreemde wagnaer alhier ter steede, off jurisdictie van dien, mogen huijren off daer meede rijden na des off geene plaetsen daer van voornemens mogte wesen sig ter reijse te setten, off ten sij dat die personen sich buiten de jurisdictie van de stadt mogten koomen te begeven. Noch sullen geen vreemde wagnaers haer aengenomen vragten mogen lossen bij verbeurte van drie car. gulden. De eene helft ten profijte van 't gildt en de andere helft aen de gereformeerde armen binnen Stavoren.

Ten 10den sal den wagenmeester gereedt moeten sijn bij 't versoek van een passagier off passagiers aenstonts die aen de beurt van de reed leijt aen te seggen om haer gereedt te maken om te rijden, des dat hij van 't aenleggen van de reed op Workum twee stuivers en Harlingen vier stuivers sal hebben, sonder daer meerder van te mogen trecken, mits dat hij alsdan annotatie der reeden moet doen en sal de wagenmeester hem nuchteren en bequaem houden moeten. Bij poene van sijn aenseggersgagie aen 't gildt te sullen hebben verbeurt.

Ten 11den sal niemant der passagiers off vreemdelingen van hier met eenige vreemde wagens mogen rijden off sullen alhier tot Stavoren aen „t voermansgildt de vragt betalen. Te weeten op Workum ses stuivers, Mackum tien stuivers, Harlingen sestien stuivers, doch soo er meer als twee personen sijn, sullen alhier ter plaetse een wagen moeten huiiren en dit uit de gildebroeders van het wagnaersgildt binnen Stavoren.

Ten 12den, dat geen vreemde sleeden van buiten inkomende eenige vreemde personen off burgers met de sleed van hier mogen wech voeren op verbeurte van drie car. guldens. De helft ten profijte van 't gildt en de andere helft tot profijte van de gereformeerde armen.

Ten 13den sullen de gildebroeders malkanderen niet mogen onderkruipen, 't zij in 't rijden van ijdens beurt, maer sal ijder gildebroeder sijn beurt moeten bekleeden, 't zij bij dag off bij nacht ter gelegene off bequame tijt op aankundinghe van de wagenmeester, bij verbeurte van twaleff stuivers voor ijder reijs, ten profijte van 't gildt.

Ten 14den sullen de gildebroeders vrij na de jaermerkten mogen rijden, te weeten na Workum, Coudum, Warns en Wildemark sonder wijders, doch de 't huijs sijnde off 't huijs 62 komende gildebroeder, indien er een reed quam, sal alsdan aenstonts, wie het is, op aenkun-dinge van de wagenmeester moeten rijden, sonder dat hij verpligt sal weesen daarvoor een reed aen te geven.

Ten 15den sal 't een gildebroeder vrijstaen, indien met sijn wagen om plaisier wilde rijden, een ander meede mogen neemen wie hij wilde, doch sonder daerfor ijets direct off ondirect te genieten. En bijaldien sulx quam openbaer te worden, dat van sulke personen ijets quamen te profijteren, sullen alsdan daerfor een reed moeten aangeven na haer reijs dien sij gedaen hebben en daer te boven in een boete vervallen van twee car. guldens, tien stuivers, ten profijte van 't gildt.

Ten 16den sullen geen reeden mogen worden vercocht off sal de kooper aen den superpresident moeten betalen vier car. guldens, waeroff den verkooper aen den kooper voor 't sluiten van de koop notificatie sal moeten doen.

Ten 17den sullen de wagnaers alle jaren op Ligtmisdach, sijnde den 2den februarij, moeten lotten wie eerst en soo vervolgens in de beurt sal rijden.

18. Dat ijder wagnaer van ijder reedt die hij coomt te doen tot onderhoudinghe van 't gildt sal betalen, naementlijk op Hinlopen een stuiver, op Workum twee stuivers, op Mackum drie stuivers, op Harlingen vier stuivers. Bezuijden Stavoren na adenant en verder als gesecht is na rato.

19. Dat ijder wagnaer die geene die hem affhuijrt sal moeten vragen off hij kussens op de wagen wil hebben en sal deselve niet tegens dank van ijemant daarop mogen leggen.

20. Dat de wagenmeester gehouden sal weesen sijn reekening alleen in 't boek te schrijven off schrijven laten.

Alsoo den superpresident benefens de gildebroeders van 't wagnaersgildt binnen Stavoren boven en vorenstaende articulen en lijsten gesamentlijk (met content van UE ende Agtb.) hebben geconcipteert, soo versoeken deselve dat haer dese articulen van UE. haer Agtb. mogen worden geacordeert en de gildebroeders en vreemdeligen geordonneert deselve punctuelijke in alle deelen te agtervolgen en den superpresident mag worden geauthoriseert de contraventeurs na inhoud deser articulen en lijsten te straffen, met gediensig versoeck dat de superpresident van UE. haer Agtb. in desen mag worden gemaintineert, opdat alsoo een ijder sijn pligt desen aangaende mag onderhouden en waerneemen. Hierop dan affwagende haer Agtb. favorabele dispositie sijn en blijven wij haer Agtbs burgers en getrouwe dienaers.

Actum Stavoren den 7e maert, was geteekent: W. Jonckman, 1715 met halen.

Jan Willems

Wiebe Romkes, in qualiteit voor mijn moeder

Antke Riemers, in qualiteit voor mijn moeder

Folkert Martens

Na collatie zijn dese boven en vorenstaende lijsten met hare principale accorderende bevonden, huden den 14e maart 1715.

In kennisse van mij, secretaris der stad Stavoren, D. Radbodus 1715.

In margina stonde:

Burgemeesteren der stad Stavoren de nevensgaande lijsten door de waegenaers aan haer overgegeven, gesien en geëxamineert hebbende, hebben deselve geaprobeert ende goetdgekeurt, approberen ende goetdkeuren deselve mits desen. Ordonneren de gildebroeders van voorschreven gilde deselve lijsten punctuelijk te agtervolgen bij poene daerinne vermeldt en beloven den superpresident en de gildebroeders bij deselve te maintineren en doen maintineren.

Actum Stavoren op den raadhuise den 7 maart 1715.

Ter ordonnantie van deselve. Was getekent: D. Radbodus 1715 (met halen).

Aanvullingen op het reglement van het Wagenaarsgilde uit 1754

Articulen geformeert en opgemaakt bij burgemeesteren der stad Stavoren, na gedane convocatie op den raadhuise op heden den 12 april 1754 vergadert wesende, behelsende enige eludicatie sampt verandering en ampliatio in vorenstaende reglement van de wagnaers binnen dese stad, omme te strekken tot een rigtsnoer en vast reglement, samen met het voorgaende voor sooverre het selve door desen niet word verandert. Waarna sig een ieder, soo wagnaers als passagiers of een iegelijk die desen mag aangaan, sal hebben te gedragen in manieren als volgt:

Art. 1

Dat het darde articul van vorenstaend reglement op het end sal worden aangevult met dese woorden: benevens een chaise en twee zadels.

2.

Dat het 7de (of 5de) articul van 't selve reglement agteraan aldus sal worden aangevult: voor de eerste reijse en vervolgens voor de tweede reijse en ten derden male ses car. gls en vervolgens weder gebeurende eijndeljk cassatie.

3.

Dat in het 9de articul de woorden "nog sullen geen vreemde wagnaers haar aangenomen vragt mogen lossen", worden geroijeert en vernietigt.

4.

Dat in vorenstaende ordonnantie worden ingevoegt een nieuwe articul van dese inhoud: Ook sal niemant, 't sij burger, ingeseten of vreemdeling, vermogen sig met een chais, peerd of enig ander rijdtuig na eenige plaats te laten brengen dan door een gildebroeder van 't wagnaersgildt alhier, of die tot de reed sal sijn gequalificeert. Bij poene van ses car. gls elke reise boven de verdiende vragt te appliceren ten profijte van 't gildt en te innen soowel van den genen die iemant wegbrengt als van die sig laat brengen. Dies twaalf guldens in 't geheel, wel verstaende nothans dat een ieder burger en ingeseten geoorloft is een chais, peerd of wat het mag sijn van een ieder te huiren omme daer mede te rijden, mits de verhuurder selve nog iemant van sijnentwegen niet medegaat.

5.

Dat omtrent de vragten en plaatsen welke in de lijste niet specifice staan uitgedrukt de president in 't termineren van deselve sig sal reguleren na de distantie van andere plaatsen en sooveel meer of min toeleggen als deselve sal oordelen te behoren, waarna sig een ieder sal moeten reguleren.

6.

Ook sal niemant der wagnaers met sijn rijdtuig uit plaisier mogen gaan rijden, dan na alvorens bekomen consent van de praesident van 't gildt.

7.

En vermits de lijste op 't stuk van de vragten geëmaneert, alleenlijk van persoonen spreekt, soo volgt dan dat een voerman over de bagagie die iemant bij sig mogte hebben sal moeten en mogen

accorderen, dog in gevalle het een kleinigheid was sal sulx onder de vragt van de persoon sijn begrepen. 't Welk staat ter arbitrage van de praesident.

8.

Dat een borger met een voerman willende rijden den wagenbesteller niet sal behoeven te kennen, of alsdan door den voerman iets worden gegeven.

9.

Dat ieder voerman gehouden is met den praesident van 't gildt ten minsten eens in 't jaar, des begerende, voor niet te rijden en wie deselve tot geselschap soude willen meede te nemen.

10. Dat ingevalle een voerman tegens dese articulen overtreed, de praesident dien sal straffen, sonder eenig rugspraak ingevolge dese articulen, met het verbieden van de reed te rijden soolange de boeten sal hebben betaalt, dog een ander hiertegen overtredende sal alsdan uit naam van de wagnaers legitima tramite worden geprocedeert.

11.

En dat ieder wagnaer op sijn beurt gehouden sal sijn alle weken eens en wel donderdagsmorgens om agt uiren van hier op Workum te rijden, sijn deselve vragt of geen vragt heeft en vandaar weder herwaarts 's namiddags om 2 à 3 uur vervolgens.

Omtrent. de vragt sig rigtende naa de lijsten daar van sijnde.

12.

Dat het 19e articul van vorenstaende reglement word geroijeert en in plaets geset dit nieuw articul: Dat de wagnaers gehouden sijn op hunne wagens bekwame kussens voor de passagiers te houden.

Aldus gedaan en opgemaakt bij burgemeesters der stad Stavoren, dato al loco als in proemis.

In kennisse van mij secretaris: B. Binkes.

Lijste van de wagenvragten op de navolgende plaatsen opgemaakt bij burgemeesteren der stad Stavoren in manieren als volgt.

De vragt van hier op Hindelopen, Bachuisen en Hemelum:

1 à 2 personen	Samen	f 1 - 4 - 0
3 à 4 personen	Samen	f 1 - 10 - 0
5 à 6 personen	Samen	f 2

Dog als het wintervragten sijn welke ingaan met den 1e october en eindigen de laaste maart nog 10 stuivers daar en boven. Soo als ook een overdekte wagen nog 10 stuivers meer.

Mackum, Sloten,	1 à 2 personen	Samen	f 2 - 10 - 0
Bolsward en	3 à 4 personen	Samen	f 3 - 0 - 0
Lemmer	5 à 6 personen	Samen	f 3 - 0 - 0

's Winters 15 stuivers meer en een overdekte wagen ook 15 stuivers meer.

Harlingen, Franeker,	1 à 2 personen	Samen	f 4
Sneek en Joure	3 à 4 personen	Samen	f 5

Dog 's winters 1 gulden meer en met een overdekte wagen ook 1 gulden meer.

Leeuwarden, 't Bildt	1 à 2 personen	Samen	f 6
De Kuinder en	3 à 4 personen	Samen	f 7
Heerenveen	5 à 6 personen	Samen	f 9

Dog sal op de ordinaris beurt 's donderdags op Workum ieder persoon voor vragt betalen ses stuivers sonder onderscheid hoe veel er sijn.

Aldus opgemaakt bij burgemeesteren der stad Stavoren. Den 12 april 1750.

In kennisse van mij secretaris B. Binkes.

Instructie voor de Ijslopers uit 1665

Oud Archief inv. nr. 189.

Samenvatting:

1. De ijslopers moeten loten om de beurt.

2. Iedereen moet zijn beurt waarnemen. Anders verliest hij een beurt.
3. Als er ijs ligt mag niemand, voordat de gewone veerman vaart, met een boot op Enkhuizen varen, op poene van 3 gulden boete. Van deze boete is de helft voor de opzichters en de helft voor de armen.
4. De Superintendent en de opzichters moeten de ordonanties strikt naleven en de boeten innen.
5. Als een ijslopersschuit met haar volk niet aan land kan komen, moeten de andere gildeleden helpen.
6. Een schuit moet eerst gekeurd worden.
7. Voor elke nieuwe boot moet I gulden worden betaald. Hiervan is de helft voor de armen en de andere helft voor de President.
8. Wie met een Enkhuizer ijsloper uit Stavoren vertrekt, moet de Stavorse ijslopers 1 gulden en 10 stuivers betalen. Vanuit Enkhuizen geldt het omgekeerde.
9. Een ijslopersschuit mag niet ouder dan 7 á 8 jaar zijn.
10. De Stavorse ijslopers moeten per schuit, die naar Enkhuizen vaart 5 stuivers aan de president betalen.
11. Alle ijslopers moeten helpen om de schuiten ook die van Enkhuizen, aan land te trekken.
12. De boete op het niet naleven van deze regel is 6 stuivers, bestemd voor het gilde.

Uit Resolutieboek 19:

IJsschuit en ijslopers.

15-1-1755.

Reglementen orders voor de ijsschippers. Dit is op verzoek van de vissers om duidelijkheid en eenparigheid over de tarieven te krijgen.

1. Wanneer er 6 of 8 passagiers zijn moeten ze beide keren 24 Carolusgulden betalen en de passagiers moeten helpen bij het trekken van de ijsschuit.
2. Als er 4 passagiers zijn moeten ze 30 gulden betalen en 1 of 2 passagiers moeten 36 gulden betalen, maar ze hoeven niet mee te werken.
3. Hollandse ijsschuiten die passagiers brengen mogen geen mensen mee terug nemen. Als ze dit wel doen moeten ze aan de gezamenlijke ijslopers 3 Car. gulden betalen.

1-7-1760.

Burg. Dirk Domsma wordt superpresident van het Visschers- en Ijslopersgilde.

Er moet een nieuw reglement komen.

Reglement en ordonnantie op de ijsschuiten te Stavoren uit 1760

art. 1

Dat niemand in de buurt met een ijsschuit sal worden toegelaten, dan die deselve alvorens aan de Agtbare Magistraat deser stede heeft versogt en daartoe permissie bekomen.

art. 2

Dat de ijslopers sullen sijn gesubordineert aan de superpresident van het visschersgild en bij absentie aan de praesident der stad.

art. 3

Dat de praesident alle ontstane verschillen, soo tusschen ijslopers selve als tusschen die en vreemde ijslopers of passagiers, de plano sal decideren, dog die sich bij desselfs uitspraak meend beswaart te sijn, sal sig aan de volle Magistraat mogen adresseren na alvorens aan de uitspraak van de praesident bij provisie te hebben voldaan.

art. 4

Dat de praesident de ijslopers soo ras doenlijk op een bij hem te bepalene tijd op een kamer van den raadhuise deser stad sal bijeenroepen en deselve om de beurten doen loten. Na welke loting deselve sig sullen hebben te reguleren 't welk vervolgens alle jaren op den 1e november sal geschieden.

art. 5

Dat alle overtredinge van één of meer articuls sal worden geboet met drie caroli guldens te converteren ten profijte van 't gild en ter distributie van de praesident en de gildebroeders, dog sal voor ieder ijsschuit maar één stem plaatse hebben.

art. 6

Dat niemant de praesident of eenige gildebroeders met woorden of daden qualijk sal mogen bejegenen, bij verbeurte van de generale boete ten profijte van 't gild. Voorbehoudens de geledeerde sijn regt volgens 's Lands ordonnantie.

art. 7

Dat de ordre de beurten alleenlijk sal sien op het overbrengen van passagiers of goederen na de Hollandse wal, dog niet na schepen of anders op stroom, waaromtrent ieder sijn vrijheid behoud.

art. 8

Dat de praesident moeite sal nemen om annotatie van de beurten te houden en de passagiers sig aan dienselven moeten adresseren om te vernemen met wien der gildebroeders sij moeten reisen.

art. 9

Agt, seven of ses personen sullen te vrage betalen van hier op Enkhuisen vier en twintig caroli guldens, dog sullen deselve gehouden sijn de ijsschuit mede voort te trekken en al het werk mede te doen en sig ten dien einde moeten voorsien van goede laarsen en ijssporen.

art. 10

Vier en vijf personen sullen betalen dertig caroli guldens.

art. 11

Drie, twee en één personen ses en dertig caroli guldens, dog sijn de passagiers in beide gevallen ongehouden enig werk te doen.

art. 12

Ingevalle een Hollandse ijsschuit, alhier sijnde, van hier weder enige passagiers mede wilde nemen sal hem sulx gepermitteert sijn, des voor ieder persoon aan het gild alhier betalende drie caroli gulden.

art. 13

Van nu aanstonds en vervolgens alle jaren op den dag van lotinge sal de praesident met overroeping van een gildebroeder van ieder schuit visitatie doen van de schuiten of deselve bekwaam sijn en de onbekwame niet mogen admitteren.

art. 14

Ieder schuit sal voorsien moeten sijn van een mast, een zeijl en fok, een dreg en touw, ses riemen, twaalf roeibouten van ijser, tien piekhaken, vier bootshaken, twaalf trektouwen, twee compassen, twee hoosvaten en een lange haak van 18 voet.

art. 15

Van ieder pond boter of kaas sal te vrage betaalt worden een stuiver des een persoon daarbij sonder vrage, dog meer personen daarbij sijnde sullen de overige ieder vier gulden daar en boven betalen.

art. 16

Van de goederen in desen niet uitgedrukt sal de vrage betaalt worden na redelijkheid ten seggen van de praesident, des hebbende in cas van beswaringe regres volgens art. 3.

art. 17

Dat niemant der gildebroeders meer of minder vrage sal mogen nemen als in dese articulen staat uitgedrukt, bij verbeurte van de verdiende vrage en ses guldens boete ten profijte van 't gild. Edog bij onstuimig weer sal met goedkeuring van de praesident de vrage wel een weinig mogen worden verhoogt.

art. 18

Dat als een nieuwe gildebroeder of gildebroeders, welke te voren in 't gild niet geweest sijn, met een schuit in het gild worden geadmiteert, sullen deselve ten behoeve van het gild betalen ses caroli guldens.

art. 19

Dat de decisie van alle duisterheid over dese articulen zal staan ter decisie aan de Magistraat deser stad.

Aldus gedaan en gemaakt bij ondergeschr. gecommiteerde van de Magistraat am plena en sal extract deses aan de praesident worden ter hant gestelt. In kennis onse handen.

Actum Stavoren op den raadhuse desen 17 januari 1760.

Durk Borduin

F. Domna

S. Binkes

**

*